National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4

National Library
Bibliothèque Nationale
APR 20 1982
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number 0989.

B103/C/14/5

VABA EESTLANE

ILMUB
IGAL TEISIPÄEVAL
JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 27 (2851) XXXI aastakäik

Teisipäeval, 6. aprillil 1982 — Tuseday, April 6, 1982

Üksiknumbri hind 60 centi

Uus tülikolle lõuna-Atlandil

Argentiina sõjavägi okupeeris Falklandi saared ja Lõuna Georgia

LONDON — Mitu tuhat Argentiina sõdurit, peamiselt mereväelased, okupeerisid pärast kolmetunnilist kahurituld ja võitlusi Falklandi saared, mis on aastast 1833 kuulunud Inglismaale, Argentiina külje all oleval saarestikul elavad 1800 inglise lambafarmerit.

Argentiina sõjaväe ülemjuhatus teatas, et võitlusis on üks mereväeleitnant surma saanud ja üks kapral haavata. 84 inglise mereväelase hulgas, kes moodustavad garnisoni, kaotusi ei olnud.

Argentiina on juba kaua nõudnud neid paarisada saart omale, mis asuvad 525 km kaugusel Lõuna-Ameerika mandrist.

Üldpindala on 11.860 ruutkilomeetrit, pealinn Port Stanley.

Saared avastas ingalane J. Davis aastal 1592. Need olid aastast 1770 Hispaania, 1820 Argentiina ja aastast 1833 Inglismaale kuuluvad.

Mõned välisriikide poliitilised vaatlejad ütlevad, et Argentiina hunta lavastas invasiooni argentiinlaste eneste tähelepanu kõrvale juhtimiseks oma riigi majanduslikust kriisist, kus inflatsiooniprotsent on aastaid olnud paarisaja ümber. Peamiseks okupeerimise põhjuseks peetakse suuri õlivarusid, saarte ümber oleva mere all, mida Argentiina peab omale kuuluvaks ,kuid mille tootmisele võtmiseks puuduvat Argentiinal majanduslikud võimalused.

Okupeerimine tuli üllatusena kogu maailmale. Üks amatöör raadiosaatja teatas, et ründavad Argentiina üksused on raskelt purustanud pealinna Port Stanley ehitusi.

Teiselt poolt öeldakse, et argentiinlaste rünnakut oli oodata olnud juba pikemat aega, vähemalt 15 aastat ja alles möödunud neljapäeva õhtul oli saadud selgus argentiinlaste rünnakuplaanides.

Üks briti reporter, kes oli saartel, kui Aregntiina üksused saare vallutasid, ütles, et rünnak toimus nii kiiresti, et igaüks oli jahmunud. Inimesed olid õhtul läinud inglastena magama ja tõusid hommikul argentiinlastena. Argentiina sõjavägi võitis väiksearvulise inglise mereväeüksuse ja kuulutas territooriumi Argentiinale kuuluvaks Malvinase nime all, aga saari on alati hispaania keeles nimetatud.

Viimane sõjaline kokkupõrge Inglismaa ja Argentiina vahel Falklandi saarte pärast oli aastal 1976, **kui üks Argentiina hävitaja tulistas üht inglise laeva tülialustes vetes.**

Sellejärel olid diplomaatilised sidemed kahe riigi vahel katkestatud ja need taastati alles 1980. aastal.

Inglise töölispartei kaitsekriitik John Silkin küsis parlamendis: Kas see pole fakt, et kui argentiinlastel on kodus raskusi, siis nad alati ähvardavad Falklandi saari. Alles eelmisel päeval enne invasiooni olid Buenos Aireses rahutused, kus tuhaneid arreteeriti valitsusvastaste demonstratsioonide pärast.

Inglased on katsunud probleemi diplomaatilisel teel lahendada, lootes, et diplomaatiline surve Argentiinale on küllalt tugev invasiooniv ägede välja viimiseks. Argentiinlased on teisel arvamisel.

Inglise opositsioonijuht David Owen nimetas Falklandi kriisi häbistavaimaks sündmuseks Inglise uuemas ajaloos pärast Suessi kriisi 1956.

LRO Julgeoleku Nõukogus manitseti Inglismaad ja Argentiinat, et nad hoiduksid jõu kasutamisest oma nõudmiste lahendamisel. Argentiina pidas seal Inglise nõudmist „absurdseks" ja nõudis kogu küsimuse arutamise edasi lükkamist kuni Argentiina välisminister Nicanor Costa Mendez jõuab oma valitsuse seisukohtadega New Yorki.

Inglise parlament tuli kokku eriistungiks, katkestades diplomaatilised sidemed Argentiinaga ja lubas kasutada jõudu oma maa-ala kaitseks. Kaitseminister John Nott ütles parlamendis, et Inglise sõjalaevastik on Lõuna-Atlandil seatud juba alarmiseisukorda.

Inglased koondavad 40 sõjalaevast koosneva armaada, mille hulgas on kaks lennukite emalaeva ja 1000 mereväelast.

Kogu laevastik on juba mobiliseeritud ja alustas esmaspäeval oma sõjateekonda. Ometi võtvat kaks nädalat enne kui kohale jõutakse. Meeskonna hulka kuulub ka prints Andrew, kes teenib HMS „Invincible'l".

Lisaks LRO Julgeoleku Nõukogu tegevusele pöördus ka USA president Reagan Argentiina presidendi Leopoldo Galtieri ja Inglise peaminister Margaret Thatcheri poole, kutsudes neid küsimuse lahendamisel tasakaalukusele. Argentiina president andis peale saarte okupeermist koheselt lubaduse kaitsta saarel elava 1800 ingliskeelt rääkiva elaniku elu ja varandust.

Selleasemel, et oma väeosad Falklandi saartelt välja viia, **okupeeris Argentiina läinud laupäeval ka Lõuna-Atlandi keskosas 1700 km Falklandist idas oleva Lõuna Georgia saare, mis samuti on kuulunud Inglismaale.**

Argentiinlased kaotasid selles lahingus 3 surnuna, inglastel kaotusi ei olnud. Saar on 4144 ruutmiili suurune ligi 500 elanikuga, mägine, valdavalt jää jalumegakaetud saar on maailma suurima vaalapüügipiirkonna keskus Grytvikeni sadamaga.

Õnnestunud maailmaruumi sõit

Jack Lousma olevat eestlane Jakob Lausma

HOUSTON — Astronaudid Jack Lousma ja Gordon Fullerton lendasid maailmaruumi sõiduki „Columbiaga" üle nädala ja siis kui oli ettenähtud maandumine, aga lennuväljal möllas torm, sõideti veel üks päev ning järgmisel päeval toimus õnnestunud allatulek.

Seekordsel õhusõidul tehti lennukiga kõiki vajalikke termilisi katseid. Küpsetati põletavas päikeses selle sabosa, nina ja turja ning külmutades sama osi jäätumispunktis tundide kaupa. Astronaudid käivitasid süstiku mootori, kui neil oli kuum ja kui neil oli külm, nad avasid ja sulgesid nende pagasiruumi uksed ja nad katsetasid mitmel korral ja erioludes mehaanilise käega opereerimist. See oli tehtud Kanadas ja selle õnnestumine täitis uhkusega kanadalasi.

Lennu juht peab lendu eriti õnnestunuks, isegi rohkem kui nad olid julgenud loota.

Kui nad tegid ettevalmistusi allatulekuks ja lendasid üle USA, Lousma ja Fullerton vaatasid maale, et leida kahte maabumisrada lennuväljal, siis olid need Lousmale selgesti nähtavad.

Toronto City-TV, kus hommikuti antakse kelle 7—9 vahel uudiseid maailmasündmusist ja neid põhjalikult kommnenteeritakse, seletati, et kolonel Jack Lousma originaalne nimi on Jakob Lausma, et ta on eestlane, kelle vanemad on pärit Läänemaalt, kust nad enne venelaste esimest okupatsiooni 1940. aastal Rootsi asusid ja kus 1942. aastal sündis praegune astronaut. Nad asusid USA-sse kui poeg oli 5—6-aastane.

Jakobi (Jack) vanemad elavad praegu USA-s, kus isa on meditsiinidoktor.

Kolonel J. Lousma oli saatnud maailmaruumi sõidukist oma vanemaile tervitusi eesti keeles.

Columbial on ees paar uut sõitu; järgmisel tehakse katseid maailmaruumi sõidukiga sõjaliste ülesannete lahendamiseks.

USA relvad siiski Taivanile

WASHINGTON — Vaatamata, et USA võib oma suhted Hiinaga rikkuda ja kaks kommunistlikku hiiglast jälle teineteisele lähendada, tahab president Ronald Reagani valitsus nõutada Kongressilt luba 60 miljoni dollari väärtuses sõjavarustuslike tagavaraosade müümiseks Taivanile. Hiina juhid on korduvalt ähvardanud suhete vähendamist Washingtoniga, kui nad ei lõpeta Taivanile relvastuse saatmist, kuna need müügid rikuvad 1972. a. Shanghais sõlmitud kokkulepet, mille järele USA tunnustab ainult ühte Hiinat mille pealinnaks on Peking.

Salvadori parempoolsete juht külastab Ühendriike

SAN SALVADOR —Salvadori parempoolseimate partei juht Roberto d'Aubuisson, kes on end kuulutanud hiljutistel valimistel võitjaks, ütles, et ta on legaalsete vasakpoolsete partisanidele amnestia andmise poolt. Aga ta lükkas tagasi senise hunta juhi president Jose Napoleon Duarte uuest koalitsioonivalitsusest, öeldes et valimised näitasid, et valijad ei soovinud kristlik-demokraatlikku keskparteid. Ta lisas siiski, et rahvusliku üksmeelsuse huvides võiksid kristlik-demokraadid siiski koalitsioonivalitsusse kunagi kuuluda. Parempoolsel parteijuhil R. d'Aubuissonil keelati 1980. aastal USA-sse tulek, kuid nüüd on USA välisministeerium siiski otsustanud, et tal lastakse Washingtoni tulla oma riigi poliitika üle nõu pidama USA välisministeeriumiga. Teatavasti toetas USA valitsus valimistel tagasi lükatud senist kristlik-demokraatlikku parteid president Duartega eesotsas.

Araablased plaanitsevad oma relvatööstust

BAHREIN — Raskused lääneriikides relvade saamisega on andnud Pärsia lahe Koostöö Nõukogule idee oma relvatööstuse rajamiseks. Kuue Pärsia lahe riigi sõjavägede ülemjuhatused alustavad käesoleval kuul nõupidamist sellekohase tööstuse ehitamiseks, kus tulevad vaatluse alla kõik probleemiga seotud küsimused. Aktiivsem organiseerija on Kuvaiti sõjavägede ülemjuhataja kindralmajor Faraj Ghanim, kes külastas Saudi Araabiat ja teisi riike oma idee tutvustamiseks.

Reagan:

sõjalisi kulutusi ei tohi kärpida

CHEYENNE — USA president Ronald Reagan, lehvitades laia kauboi kübarat ja ironiseerides virisevaid „käekeerutajaid" Washingtonis, kõneles vaimustatud republikaanidele, et sõjaliste kulutuste kasvu ei tohi mitte kärpida. Ronald Reagan on ägedalt kaitsnud oma **1983. a. eelarvet, mis** näitab 91,5 miljardi dollari suurust puudujääki. Enamus rahast ei kulutata mitte uutele relvadele, vaid meesjõule, senise korraldamisele ja valmisolekule. **Ta ütles, et** ameeriklased ei tohi taanduda teiseklassiliseks jõuks, mis meelitab agressioonile, vaid tuleb oma vabadust kindlustada nii, et ükskord on Ameerika jälle esimene maailmas.

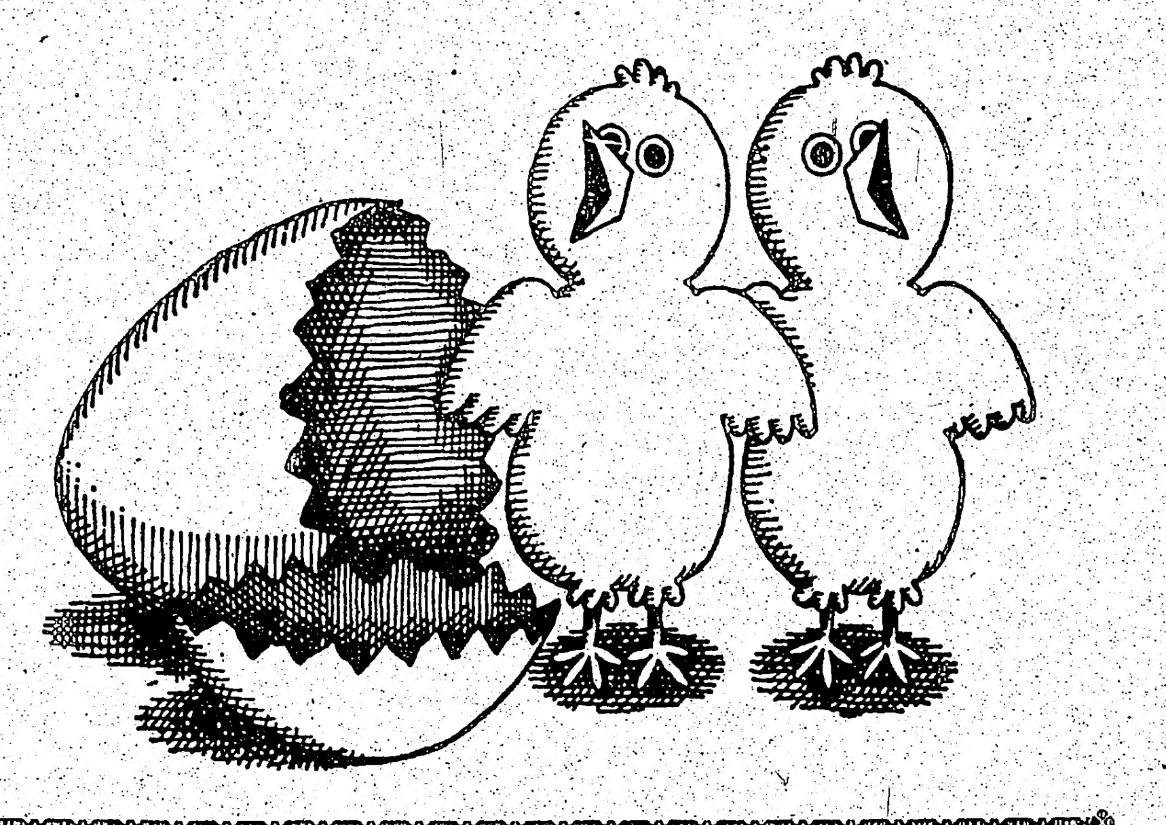

Kevade laul

On taas kevad-tuulte laulud metsades, väljal,
Rohetab, kiirgab maapõuest värske rohl.
Päikese mänglevad jäljed kui kuldsed liblikad õhus . . .
Kevade pärjas tärkavad jälle lilled.
Otsiv ja igatsev inimsüda kui sündinuks uude ellu,
Nagu lapsuke sirutab käekesed üles inimhing.
Palgeil päikese sõrmed kui vaatad valguse poole ja
Tõused ning tõused kui lennuk sinise taeva
Hõlma — unustad homsed ja tänased mured, väiksed
Või suured — tunned end õites puuna, hingelind
Päikese noolel ja su sisemus särab ning hõiskab,
Et tulnud on kevad!

TIINA TUVIKENE

TERR „KUNGLA"

MAI-BALL

8. mail 1982 kell 6.30 õ.
Toronto Downtown Holiday Inn'is Commonwealth Ballisaalis
89 Chestnut Street (Toronto raekoja taga)

Õhtusöök ★ Kohvilaud ★ Tants ★ Eeskava

Pääsmed: $25.00 isikult, $15.00 õpilastele 23. a. ja alla
Helistada: 482-0217

wintario

1. aprillil peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud piletei̇le nr. 205515. $10.000 võitsid piletid nr-rd 571391 $10.000 võitsid piletid nr-d 571391 4632, $10 — 986, $50 segijärjekorras numbrid 347929 ja tasuta piletiraamatu numbrid 42.

Teismeline „pussitas" kahte maali

LONDON — Teismeline purustas kööginoaga kaks maali, mida hinnatakse miljonite naelte väärtusele; ühe Turneri ja teise Claude Lorraini töö Londoni National Gallery's. Üks on maailmakuulus „Päiksetõus udusel Inglise maastikul" ja teine Claude Lorraini „Veski". Maalid ei ole siiski parandamatult hävitatud, kuid on küllatki purustatud.

Ootame kõiki Sõjakooli ja Lennukooli lõpetanuid
koos külalistega

E. V. SÕJAKOOLI AASTAPÄEVA BALLILE

24. aprillil 1982 kell 19.00 Tartu College saalis, 310 Bloor St. W.

Eeskava ★ Soelaud ★ Joogid ★ Tants ★ Baar

ÕHTURIIETUS. Informatsioon ja eelregistreerimine: E. Silm, 30 Torbolton Dr., Apt. 8, Rexdale, Ont. M9W 3Y2, tel. 741-7994. Registreerida ja osavõtumaks tasuda hiljemalt 15. aprilliks k.a. Käesolevat palutakse võtta kutsena, kui postioludest tingituna kutset pole saabunud.

EESTI OHVITSERIDEKOGU KANADAS, JUHATUS

Laup., 17. apr. kell 5 p.l. toimub Peetri kiriku saalides

T. E. Apostliku Õigeusu koguduse

Kevadine Näitemüük-perekonnaõhtu

Rikkalik loterii ★ Oksjon ★ Kohvilaud ★

Käsitööde müügilaud — avatud juba kell 4 p.l.

KÕIK SÜDAMEST TERETULNUD!

EESTI RAHVUSTEATER

EESTI RAHVUSTEATER. Laupäeval, 17. aprillil kell 7 õhtul, Leaside Highschool'i auditooriumis 200 Hanna Road (Bayview ja Eglinton)

KAAREL SÖÖDORI NÄIDEND 4. PILDIS

LÄBI TORMI

Lavastus: LYDIA VOHU Lavakujundus: ARTHUR MIHKELSOO
Kostüümid: ENDLA KOMI

Pääsmed eelmüügil Abistamiskomitees Eesti Majas tel. 461-1344, POKO's 767 Mt. Pleasant tel. 488-2078, pr. Sigrid Valge tel. 469-0664 ja etenduse õhtul kohapeal alates 5.30 p.l.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $45.—, poolaastas $24.— ja veerandaastas $13.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $55.—, poolaastas $29.— ja veerandaastas $15.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.,
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Lootused paranemisele

Kanada majanduslikud mured on muutunud viimaste kuude jooksul nii painavaiks, et neid ei suuda isegi leenvendada Londonist tulnud rõõmusõnum, millega tehti teatavaks Kanada uue põhiseaduse kinnitamine Briti parlamendis ja selle kojutoomine Ottawasse. Tööpuudus Kanadas suureneb iga päevaga, üks tööstus teise järele vähendab töölisi või paneb uksed kinni, pangalaenude intressimäärad on hakanud pärast lühikest puhkepausi jälle tõusma ning inflatsioonispiraal laiutab endiselt laias kaares. Kõrgete laenuintresside tagajärjel ei kannata mitte ainult tööstused vaid ka farmerid ja ehitusettevõtjad, kelledest paljud on pankrotiseerunud ja oma tegevuse lõpetanud.

Vaatamata opositsiooniparteide atakkidele ja nõudmistele laenuintressi alandamiseks on Kanada Riigipanga president Bouey, peaminister Trudeau ja finantsminister MacEachen kindlaks jäänud praeguse poliitika juurde, mis taotleb inflatsiooni pidurdamist kõrgete laenuintressidega. Peaminister Trudeau lükkas oma äsjasel pressikonverentsil külmalt tagasi ka sotsialistide ja konservatiivide nõudmised suuremate summade investeerimiseks majanduselu ja tööstusliku tegevuse elustamiseks, mainides, et raha pumpamine majandusellu ei lahenda Kanada põhilisi probleeme ja suurendab veelgi Kanada raskusi, kui maailma majanduselu saab jagu praegustest tagasilöökidest ning veereb taas normaalsetele roobastele.

Peaminister analüüsis Kanada majanduse tulevikuprobleeme ja rõhutas, et Kanada majandus on tihedalt seotud maailma majandusega. Kui Kanada valitsus määraks praegu suuremaid summasid majanduslike programmide teostamiseks, siis peab ta arvestama seda, et jagatud raha on ainult trükitud raha, mis suurendab inflatsiooni, see tõstab kulusid ning need omakorda suurendavad hindasid ja palkasid. Olukord kujuneb Kanadale eriti ohtlikuks, kui maailma majanduselu normaliseerub. See võimaldab teistel riikidel oma saadusi ja kaupasid müüa, kuid Kanada ei ole võimeline teistega võistlema ning jääb endiselt kannatama suure tööpuuduse all. Peaminister rõhutas eriti, et suur osa Kanada probleemidest on tingitud kõrgetest palkadest, mis on kujundanud Kanadast „kalli ühiskonna."

Kanada kõrgete palkade ja palganõudmiste küsimus on viimasel ajal olnud akuutselt päevakorral ning kõne alla on tulnud ka hindade ja palkade kontrolli rakendamise küsimus. Peaminister Trudeau on selleasemel soovitanud vabatahtlikku palkade kontrolli ja tegi ettepaneku, et provintsid selle aktsiooniga alustaksid, kuid provintsivalitsused on jäänud selle ettepaneku vastu jahedaks. Palkade kontrolli kritiseerijad väidavad, et kontrolli rakendamisel pole praktiliselt mõtet, kuna ametiühingud leiavad teid ja võimalusi ettenähtud piirijoonte ületamiseks. Ja vaatamata majanduslikkudele tagasilöökidele ja üldistele raskustele ei ole Kanada ametiühingud kaugeltki leplikus kompromissimeeleolus, vaid nende nõudmised on endises sõjakas vaimus suured ja kaugeleulatuvad. Näib, et Kanada tööliskonnas puudub selline arusaamine olukorra hindamisel, mida me võime konstateerida Ühendriikides, kus töölised on valmis kompromisse saavutama ja loobuma ettevõtete käigushoidmiseks ja oma töökohtade säilitamiseks paljudest oma nõudmistest.

Kahtlemata on Ühendriikides märgata ka kindlamat kätt ametiühingutega suhtlemisel ja nende ülemääraste nõudmiste ja ebaseadusliku käitumise pidurdamiseks. Seda nägime eriti lennuväljade liikluskontrollijate metsiku streigi ajal, mil president Reagan vallandas kõik streikijad ja on seniajani keeldunud, vaatamata suurele survele, nende tööle võtmisest. Kanada valitsuse ükskõikne ja inspiratsioonivaene käitumine postiteenijate metsiku ja seadusevastase streigi ajal jättis väga kahvatu mulje ning lõppes sellega, et Kanada parlamenti ja valitsust ignoreeriva postiteenijate ametiühingu juhist tehti ajakirjanduse veergudel omamoodi rahvuslik kangelane. Suhtlemisel tööliskonnaga ja ametiühingutega ei ole kahjuks ka juhtivate ringkondade oma käed täielikult puhtad, kuna kõrgemate riigiametnike, valitsusliikmete ja parlamendiliikmete palkasid tõstetakse kriisiolukorda ja tagasihoidlikkuse vajadusi ignoreerides pidevalt ning luuakse sellega kõrgemas sektoris aluseid sellele „kallile ühiskonnale", millele peaminister tähelepanu juhtis.

Millised on Kanada majanduse väljavaated lähemas tulevikus? Ekspertide arvamised lähevad siin tunduvalt lahku, kuid üldiselt kaldutakse arvama, et käesoleva aasta teine pool peaks kaasa tooma paranemise. Helgemad päevad on olenevad siiski väga suurel määral majandusliku olukorra paranemisest Ühendriikides. Praegu ei ole olukord seal eriti rõõmustav, kuna võitlus maksude ja eelarve defitsiidi pärast ei ole lõppenud ning produktsioon püsib ikka veel madalal tasemel. Kuid intressimäärade langemine ja inflatsioonispiraali piiramine lasevad siiski oletada, et suuremad raskused on ületatud ning et majanduslikus olukorras on loota tunduvat paranemist hiliskevadel või suve alguses. See peaks tooma tunduva paranemise ka Kanada majandusellu — vähemalt on selleks lootust!

K. A.

Montreali Eesti Segakoor esinemas Karl Raudsepa juhatusel hiljutisel Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel.
Foto: Meeme Sultson

ETTEHEITED REAGANILE

President Reagan USA konservatiivide arvustustules

Peale aastast ametisolekut Reagani järeleandmine survegruppidele ja realistlikule olukorrale kohandumine on konservatiivide juhtkonnas tekitamas järjest suuremat nurinat. Talle heidetakse ette, et ta ei ole kinni pidanud oma valimiskampaanias konservatiividele antud lubadustest.

Paul Weyrich, üks mõjukamaid konservatiivide juhte, ütles hiljuti: „Teatavad probleemid on hiljuti üles kerkinud, mis võivad viia Vabariikliku Partei ning presidendi endagi poliitilise katastroofi äärele. Kõige tähtsam neist on Mr. Reagani lähemate nõuandjate ükskõiksus poliitilise koalitsiooni, mis ta võimule aitas, eesmärkide vastu."

Samuti kritiseeritakse inimeste valikult Reagani poolt mõjukatele positisoonidele valitsuse juures. Väidetakse, et paljud võtmepositsioonidele määratud inimesed ei ole üldse „Reaganites", s.t., ei ole varem olnud Reagani poliitilisel liinil. Ed Meese'iga ollakse üldiselt rahul, aga John Lofton, kes on ajakirja „Conservative Digest" toimetaja, ei ole näiteks sugugi rahul James Bakeri ja David Gergeni nimetamisega nii tähtsatele positsioonidele.

Gergenit näiteks süüdistatakse, et ta muudab presidendi kõnesid „mahedamaks" ja on üks selle grupi esindajaid, kes Reganit püüab mõjutada tulumakse tõstma.

Willa Johnson, kes on Heritage Foundation'i esimene asepresident, paneb ka teatava osa süüst konservatiividele endile Kongressis, kus senaator Jesse Helms on olnud tihtipeale „hüüdjaks hääleks kõrbes", kui on presidendi ametisse nimetamiste kritiseerimine.

Ka Howard Phillips, kelle organisatsioon „The Conservative Caucus" on viimase aasta jooksul tõusnud mõjukale positsioonile Washingtoni poliitikas, kritiseerib teravalt Reagani inimeste kõrgetele kohtadele määramisi, väites, et tihtipeale pääsevad sisse Bushi pooldajad õigete Reagani pooldajate asemel. Tema arvates on valitsus muutunud defensiivseks, selle asemel, et kasutada tihedamalt presidendi vetoõigust, kui vaja, ja Kongressis ette panna teravamate piirjoontega seadusenõusid, milledе vastu hääletamist saaks hiljem liberaalide vastu ära kasutada.

Välispoliitika alal on juhtivate konservatiivide seas läbi löönud üldine pettumus, et Reagan ei ole lubatud suunamuudatust suutnud läbi viia.

Tugevatele sõnadele, mis meie pagulaseestlaste kõrvadele alguses oli magusaks muusikaks, ei ole kahjuks järgnenud resoluutsemat poliitikat.

On jätkumas N. Liidu võimule kohandumise operatiivpoliitika, ütles Midge Decor, kes on organisatsiooni The Committee for the Free World eksekutiivdirektor ja keda peetakse tänapäeva Ameerika mõjukamaks uus-konservatiiviks.

Ta kirjeldas edasi kolme selle kohandumis-poliitika väljendusviisi: „Esiteks, me usume ikka veel ideed, mida kunagi nimetati Nixoni Doktriiniks, et meil on võimalik kaitsta oma huvipiirkondi, varustades oma arvatavaid tugevaid liitlasi moodsate relvadega. Sellest hoolimata, et see poliitika jooksis karile Iraanis, loodame me nüüd sama ebakindlale rezhiimile Saudi Araabias, et see kaitseks Ameerika huvisid Lähis-Idas. Teiseks paneme ikka veel liiga palju lootusi läbirääkimistele. Läbirääkimistest on kasu ainult siis, kui on mille üle läbi rääkida, mis tähendab, et mõlemal poolel on midagi võita. Läbirääkimisi Ameerika ja N. Liidu vahel iseloomustab asjaolul, et neil on midagi konkreetset võita, mida nad tihtipeale ka saavutavad. Meie aega peame läbirääkimisi selleks, et näidata maailmale, et me oleme mõõdukad. Ameerika tahab olla mõõdukas, et võita poolehoidu, mis on see kolmas vorm, milles kohandumise impulss väljendub. Me isegi otsime poolehoidu UN-is, mis praegu kulutab 85% ajast Iisraelile ja Lõuna-Aafrikale, olles kujunenud anti-ameerikaliku silmakirjalikkuse ja valelikkuse kuulutamise foorumiks."

Louisiana osariigi poliitik ja tuntud konservatiivide aktivist Woody Jenkins arvab,

et Reagan peaks andma kõike võimalikku abi vabadusvõitlejatele Angoolas, Nikaraaguas, Afganistanis ja mujal

ning et Ameerika Hääle saateid peaks laiendama ja rahvast raudeesriide taga informeerima tõelisest olukorrast maailmas.

Riigikaitse seisukohast on konservatiivide seas Reaganile vast kõige vähem kriitikat, ehkki kaitsevägede olukorda peetakse praegu veel selliseks, et N. Liit oleks võimeline jõu ähvardusel Ameerikalt kontsessioone välja pressima, kui ta seda tahaks, ja loodetakse, et president õige pea selle puuduse parandab. Kõige nõrgemaks peetakse Ameerika konventsionaalseid sõjajõude ja mereväge, võrreldes N. Liiduga.

A. Pallop

Lääne-Saksamaa lätlasi kutsutakse Siberit külastama

KÖLN (VE) Lääne-Saksamaa reisibüroo on teinud lätlaste hulgas reklaami 11-päevasele bussi-lennuki-reisiks Irkutsikisse Siberisse.

Esimesel päeval sõidetakse bussiga Viini, sealt lennatakse Moskvasse. Teisel päeval tutvutakse Kremliga ja hilisel pealelõunal on ärasõit Trans-Siberi raudteega. Järgneb mitmepäevane sõit neljamagamiskohaga vagunikupees Trans-Siberi Ekspressiga liinil Moskva — Jaroslav — Perm — Sverdlovsk — Omsk — Novosibirsk — Krasnojarsk. Kuuendal päeval jõutakse Irkutskise. Üks päev kulutatakse linna vaatlemisele, kaheksandal päeval on piknik taigas. Üheksandal päeval väljasõit „Siberi pärli" Baikali järvele ja külaskäik limonoloogilises muuseumis. Kümnendal päeval järgneb pärast hommikusööki lennusõit Moskvasse, kus veel tutvutakse Moskva maa-aluse raudteega. Üheteistkümnendal päeval on tagasisõit Viini, kust bussiga sõidetakse Lääne-Saksamaale tagasi. Reisihinnaks on 1999 Saksa marka.

Reklaamlehel on teksti vahel läti rahvarõivais patsidega neiu pilt Riia toomkiriku torni kõrval.

Läti noorteorganisatsioon Euroopas („The Latvian Youth Ass. in Europe) on saatnud reisibüroole kirja kus öeldakse:

„Lugupeetud daamid ja härrad,

Lugesime suure rõõmuga Teie prospekti, milles pakute bussi-lennureisi nr. 112 Siberisse, Irkutskisse.

Teie soovite endi külalistele Siberi lõpmatut avarust ja maastikulist ilu südamelähedaseks teha. Ei tohi unustada linnu, näiteks Irkutskit. Prospektis avaldatud fotol võib ära tunda üht eriti ilusat gooti stiilis kirikut, milline püha Peetri kirikuga Riias, Lätimaal, hämmastamapanevalt sarnaneb. Ka annab too läti rahvarõivais noor neiu Teie fotol Irkutski (?) panoraamiga taustal, sellele Siberi suurlinnale erilise omapära —

on ju peale seni sõltumatu Läti okupeerimist Nõukogude Liidu poolt 1940 ja 1945 massiliselt Siberi sunnitöölaagreisse küüditatud lätlasi Irkutski linna (ning paljusid teisi linnu Siberi avarusses) koos üles ehitanud.

Tundub vaid vähe kummalisena, et tol daamil aega jätkus oma rahvarõivaid pikale teekonnale kaasa võtta.

Eriti tähelepanelik on Teie idee, korraldada taigas piknik — loodetavasti valite selleks koha vaatega ühele tüüpilisele Siberi vaatamisväärsusele — ühele sunnitöölaagrile. Kus kohas täpselt eriti oivaline vaade ühele neist paljudest Siberi sunnitöölaagritest avaneb, võib too läti rahvarõivastes neiu kindlasti öelda, sest peale vangide ei leidu teisi lätlasi Siberis.

Soovime Teile selles suhtes palju edu ja jääme kõrgesti austavalt,

Anna Mushka."

Kommentaarid

Alates sellest ajast, kui Fordi autotööstuse rajaja Henry Ford 1910-nendatel aastatel hakkas autode valmistamisele rakendama lindisüsteemi, on ameeriklased uhked oma autotööstusele ja selle tehnilistele finessidele, mis võimaldab tööprotsessi pisidetailideks jaotamisega kiiret ja voolujoonelist toodangut. Kuid ajad on muutnud ja tänapäeval ei ole ameerika autotööstus enam maailma kõige efektiivsem ja paremini organiseeritud — Detroiti kuulsatest autotööstustest on möödunud saksa ja viimasel ajal eriti silmatorkavalt jaapani autotööstused.

Jaapani autotööstuse krooni kallimaks kiviks on Toyota vabrikud, mis asuvad 150 miili Tokiost lääne pool. Siia on tekkinud täielikult Toyota linn, kus elavad ja töötavad 35.000 Toyota tehase töölist, kelledele kompanii on ehitanud odavaid perekonnaelamuid, kuid samuti ka ühiselumajasid vallalistele töölistele. Siin on ka kompanii staadionid, pesapalli- ja tenniseväljakud ning ujulad töölistele kasutamiseks.

Kuid Toyota Motor Company ei ole mõelnud ainult oma töölisteteenistujate eest hoolitsemisele, vaid on uute meetodite ja tehnoloogiliste võtete rakendamisega jõudnud tulemusteni, kus ta produtseerib autosid palju kiiremini ja väiksema tööliste arvuga kui Ühendriikide autotööstused. Toyota Motor Companyst on eeskuju võtnud ka teised jaapani autotööstused, ehkki nad ei ole veel nii oskuslikult ja leidlikult oma produktsioonilinte käima pannud kui Toyota vabrikud.

Jaapani ja ameerika autotööstuste tööliste panuse ja töömeetodite suurt erinevust on kõige parem selgitada vastavate arvudega. Nii näiteks stantsivad jaapani autotööstused tunnis 550 autoosa, ameeriklased ainult 325, väikeauto produtseerimiseks kulub Jaapanis keskmiselt 30,8 tundi, Ühendriikides 59,9 tundi, töölt puudujate arv mitmesugustel põhjustel Jaapanis on keskmiselt 8,3 protsenti, Ühendriikides 11,8 protsenti.

Need arvud kõnelevad kõige selgemat keelt, miks Ühendriikide ja Kanada maanteed on täis Toyotasid, Hondasid ja teisi jaapani päritoluga autosid. Kõrge elustandard ja üldine mugav eluviis on viinud siinse autööstuse ja ka paljud tööstusalad sellisesse olukorda, kus nad enam agressiivsete ja hästiorganiseeritud jaapani ja teiste kiirelt arenenud tööstusmaadega vabal turul võistelda ei suuda ja tulemuseks on masendav tööpuudus.

*

On otse imekspandav, millise kiirusega rakendatakse läänemaailmas vajaduse korral demonstratsioonideks ja meeleavaldusteks käiku igasugused punaste katteorganisatsioonid. Tavalises igapäevases miljöös neist organisatsioonidest ja nende liikmetest palju ei kuule, kuid kui kusagilt kõrgemalt poolt käsk antakse, siis astuvad need organisatsioonid kontsentreeritult kohe tegevusesse. Nende liikmed siginevad tänavatele ning valitsushoonete ja saatkondade ette nagu mürgised kärbseseened pärast vihma ning nõuavad kärarikaste kõnedega ja väljakutsuvate loosungitega „õigust" punasele poolele — ükskõik siis, kus maailmanurgas kommunistid, marksistid ja igasugused teised pahempoolsed „istid" oma võimu tahavad maksma panna.

Seda kontsentreeritud demonstratsioonide laviini nägime läänemaailmas järjekordselt Salvadori valimiste päeval. Meeleavaldusi oli korraldatud Euroopas, Ühendriikides ja teistes maades, kuid eriti laias ulatuses Kanadas, kus protesteeriti ägedalt selle vastu, et Kanada andis oma moraalse toetuse Salvadoris toimunud demokraatlikele valimisetele, mis toimusid sadade välisajakirjanike silmade ja paljude välisesindajate valvsa kontrolli all. Kanadas korraldati demonstratsioone Torontos (700 osavõtjat), Vancouveris, Winnipegis (300 osavõtjat), Montrealis (300 osavõtjat), Quebeci linnas (200 osavõtjat), Saskatoonis (500 osavõtjat), Edmontonis (300 osavõtjat), Sudburys (25 osavõtjat) ja teistes keskustes.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

9., 10. ja 11. apr.
dr. J. Marley, tel. 921-7777

17. ja 18. apr.
dr. A. Mae, tel. 493-7231

H. KIRIK
Insurance
Agency

KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Ilmus Alo Rauna „Eesti keele etümoloogiline teatmik"

30. märtsil ilmus „Maarjamaa" kirjastusel ja on ettetellijaile välja saadetud prof. Alo Rauna „Eesti keele etümoloogiline teatmik". Tegemist on esimese katsega saada ülevaadet kogu eesti keele sõnavara päritolust. Ligi 250-leheküljeline raamat annab informatsiooni ümmarguselt 5800 sõna päritolust, hõlmates seega kogu eesti keele põhivara (võrdluseks olgu märgitud, et Vanas Testamendis on ligikaudu 3000 sõna).

Tellida võib Vaba Eestlasest hinnaga $18, millele lisandub postikulu.

Montreali eesti noorte kevadpidu

Traditsiooniks kujunenud noorte kevadpidu toimub tänavu laupäeval, 17. aprillil kell 7 õhtul Taani kiriku saalis, 4020 Grand Blvd. NDG.

Kavas on ettekandeid täienduskooli õpilastelt, skutlikelt noortelt ja rahvatantsijatelt. Külalisesinejaks on seekord noor tshellist, Kristina Vaska Potsdamist, N.Y. Rikkalik kohvilaud. Tere tulemast kõigile!

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Demonstrantide nõudmised on pentsikud, naiivsed ja ebaloogilised. Kuna Salvadori kommunistid on veendunud, et nad vabade valimistega kunagi võimule ei tule, siis pandi kõik rattad käima möödunud pühapäeval toimunud valimiste nurja ajamiseks. Valimispunkte rünnati, valimistest osavõtjaid kimbutati ja takistati neil valimiskastide juurde minemast, Salvadori peamised transpordivahendid, bussid, hävitati ja bussides reisijad rööviti „sõjamaksu" võtmise ettekäändel paljaks. Lühidalt: kõikjale külvati käepärast olevate vahenditega surma, terrorit ja hirmu, et rahvast valimiskastide juurest eemale peletada ja rahva tahet lämmatada.

Ja imelik — Kanadas leidub nendele terroristidele tuhandeid toetajaid, kes N. Liidu rahvusvaheliste vägivallategude ajal poevad oma urgastesse ja ootavad seal hiirvaikselt üleskutset järgmiseks punaste loosungite rongkäiguks ja kommunistide aktsioonide toetamiseks.

Kes on selliste demonstratsioonide organiseerijateks?

Ametlikult oli Kanadas ja mujal toimuvate meeleavalduste ja protestide korraldajaks kommunistlike terroristide katteorganisatsioon, mis kannab kõlavat nimetust Salvadori rahvaga solidaarne komitee. Kuid selle komitee aktsioonidega ühinesid ka paljud teised organisatsioonid, nagu näiteks Canadian Womens Committee, Kanada kommunistlik partei, Irish Prisoners of War Committee ja organisatsioon Youth for Peace. Sudburys olid Salvadori valimistevastase demonstratsiooni organiseerijateks katoliku vaimulikud.

Nii-siis — läänemaailmas oleme juba nii kaugele jõudnud, et demokraatia nimel võideldakse demokraatlike valimiste vastu! Sellise teguviisi iseloomustamiseks ja kritiseerimiseks tuleb kahjuks sõnadest puudus.

AMI

RAAMAT EESTI VAIMULIKUST

Piiskop K. Raudsepp vestleb ilmumas olevast teosest

Käesoleval kuul ilmub Torontos Eesti Vaimulik Raamat kirjastusel piiskop Karl Raudsepa uus raamat „Ristiga märgitud". Raamat on olnud trükkimisel Oma Pressi uues trükikojas ja kuna Vaba Eestlane jagab selle ettevõttega ruume, siis oli võimalus meie lugupeetud vaimulikku lähemalt küsitleda tema uue teose üle.

„Ristiga märgitud" pole piiskop K. Raudsepa esimene raamat. Aastal 1956 ilmus temalt jutluste kogu „Sõua sügavale" ja pärast kolm jutluste broshüüri, kuid need on ammugi müügilt lõppenud. Piiskop K. Raudsepp ütleb, et jutluste kogu trükk müüdi nelja kuuga läbi, olles sellisena omamoodi rekordiks eesti vaimulikus kirjanduses.

K. Raudsepp ütleb, et kuigi uus raamat on ühe pastori elulugu sündimisest vanaks saamiseni, ei ole see otseselt memuaarteos.

See on ühe vaimuliku kutsumusega hingekarjase ammune soov, anda eesti pastorist ja tema tööst õige kujutlus.

Ta ütleb selle juurde, et ta ei ole näinud eesti kirjanduses ühtki autorit, kes mõistaks arusaadavalt kirjutada eesti vaimulikust.

Ta alustabki oma tähelepanekut Mait Metsanurga teosega „Kutsutud ja seatud", mis teda juba teose ilmumisel 1937 viis vasturääkimisele. Juba selle teose esimesel lugemisel tundis ta, et ta peaks seda küsimust õigest küljest selgitama, kuid ilukirjandusliku teosega ei saa polemiseerida. Ja nii see probleem on olnud ta mõtteis, ta on tundnud, et ta ei saa vaikida, kuna ta tunneb eesti pastori tööd, kutsumust ja rahva teenimise suurust.

K. Raudsepp on sellest probleemist rääkinud juba Rootsis piiskop J. Kõpuga,

et viimane oma memuaaride kirjutamisel käsitleks ka seda probleemi, aga piiskop oli liiga tagasihoidlik.

Kuid piiskop K. Raudsepp kirjutas 20 aastat tagasi Montreali Jaani koguduse õpetajaks olles valmis raamatu käsikirja ja mõtles teose avaldamisele varjunime all, kuna ta ka teoses olevaid isikuid ei nimetanud õigete nimedega, millega teosele jäänuks kirjanduslik ilme.

Käsikiri jäi siiski aastateks seisma, ta ei olnud sellest rääkinudki, et see oli olemas. Kui selle olemasolu siiski teatavaks sai, hakkas ta vaatama ilmumisvõimalusi. Nüüd on käsikiri sõprade ja tarkade nõuandjate poolt läbivaadatud.

Need laitsid maha ka kirjanduslike kujude kasutamise ja soovitasid õigete nimede kasutamist, kuna meie kitsas ühiskonnas olnuks nad niikuinii kõigile tuntavad.

Selletõttu piiskop K. Raudsepp täitis nende soovitused. Ta kirjutas 20 aastat tagasi valminud käsikirjale juurde hilisemad sündmused ja ulatub tänapäevani, „vanaks saamiseni".

K. Raudsepp kordab veel, et see ei ole mälestuste raamat, ajalugu, ei ka mitte poleemika endiste arvamuste ja väljenduste vastu,

EELK PIISKOP KARL RAUDSEPP

kuid tal on siiski kõigist neist elementidest osi olemas. Teos tahab kujutada üht eesti pastorit nagu ta tegelikult on, tema kutsumuse saamist, õppimist ja koguduse teenimisele pühendumist. Enamus eesti pastoreid on väga suured idealistid, kes oma rahvast ja Jumalat teenivad.

Ta lisab siiski, et ta ei taha kelgagi vaielda, **kuid tahab näidata vaimuliku olemust,** mistõttu raamat jälgib rohkem sisemiselt vaimuliku arengukäiku.

Piiskop K. Raudsepp läheb uuesti tagasi eesti kirjanduse juurde, öeldes, et meie kirjanduses ei ole head pastoritüüpi.

Mitmed autorid on küll vaimulikest hästi kirjutanud, vägagi positiivselt nende tööd hinnanud, kuid mõned idealiseerivad neid liigselt, teevad nad vanaks ja auväärseiks isikuiks.

Teiseltpoolt katsutakse neid igati alla kiskuda ja halvustada, kes vaid raha pärast on õpetaja kutse valinud.

Sellega seoses ta luges uuesti hiljuti läbi ka Mait Metsanurga „Kutsutud ja seatud" ja vaatamata, et esimesest lugemisest oli möödunud 45 aastat, ta reaktsioon oli samane: punane inimene ei mõistagi teisiti kirjutada!

Ilmumisel olev teos on kolmeosaline. Esimeses „Kutsutud" räägitakse lähenemisest usule, teises „Seatud" on vaimulikuks saamisest ja tööst

ja neile kahele liitub veel konsistooriumi soovil kirjutatud kolmas osa „Pastor, praost ja piiskop".

Nendes kolmes osas ta läheneb kõigile suure sõbralikkusega ja mõistmisega.

Kuigi raamat ilmub Eesti Vaimulik Raamat kirjastusel, on see tegelikult autori kirjastus. Üks ta töö edusse ja tähtsusse uskuja laenas raamatu väljaandmiseks raha, uskudes, et eestlased hindavad piiskop Karl Raudsepa kirjutatud teost. Ja ta loodabki, et saab raamatu alla paigutatud rahast suurema osa tagasi. Seda lootust tugevdab ka asjaolu, et seni on üldiselt kõikjal väga sõbralikult suhtutud sellesse ideesse, et näidata ühe tegeliku eesti pastori elutegevust. Ta märgibki, et kui kirjanikul on väga raske vaimulikust kirjutada, siis **vaimulikul on kerge ilmalikust inimesest kirjutada,** sest ta on ise ilmalik inimene olnud.

Raamat peaks kavakohaselt ilmuma 15. aprilliks ja tuleb siis kaunis köites müügile kogudustes $12 eest, mis on paarisajaleheküljelise raamatu kohta väga soodne hind.

Festivali toimkond jaotas ameteid

Teemaks on tänavu — „talurahvas Tallinnas"

Eelmiste aastate eeskujul korraldatakse ka tänavu kevadsuvel „Tallinna Festival" Eesti Maja ruumides. Möödunud aastased korraldajad — skautüksus Lembitu Maleva vanemskautide pere, Nuiamehed — moodustavad ka tänavu korraldajate tuumiku. Festivali korraldamise sihiks ei ole „raha tegemine" vaid „rõõmu tegemine" ja organiseerimiskogemuste saamine. Sellepärast loodavad nuiamehed kõikide noorte sõbralikule kaasalöömisele samas vaimus nagu möödunud aastal. Vanemate ja noortesõprade abile loodetakse toitlustamise ja baari korraldamisel.

Festivali toimkonna koosolek 21. märtsil Peetri kiriku noorteruumis toimus 17 osavõtjaga. Möödunud aastane laekur Peeter Agur teatas, et kõik arved on makstud ja aruannet revideerisid Karl Pahapill, Valdo Tammark ja Kalju Leis. Uus festival võib alustada puhta lauaga.

Korraldava toimkonna ametid on jaotatud järgnevalt: esimees — Peeter Vilde, kavandaja — Jaak Järve, kasvataja — Harry Mürk, laekur — Martin Pede, abilaekurid — Kennet Valvur ja Henry Raud, sekretär — Richard Laanvere,

„Miss Tallinna" valimise korraldajad — Kadi Kaljuste, Piret Komi ja Martin Toomes,

toitlustamise korraldajad — Hilja Jukkum ja Vilma Talpak, baar — Erik Luksepp, passid — Robert Kivi, eelreklaam — Kadi Kaljuste ja Heino Jõe, kutsed, kirjad, sponsorid — Rita Paju, dekoratsioonid — Martin Vahtra, võistlused — Paul Kako ja Indrek Kanne, kavaraamat — Heino Jõe. Toimkond võib vajadusel tulla täiendamisele.

Käesoleva aasta festivali teemaks kavatsetakse võtta talurahva osa Vana-Tallinna elus, rõhuasetusega eesti talurahva kommetele. Kuigi Tallinn peaaegu kuni 20. sajandi alguseni oli ametlikult saksakeelne linn, moodustasid eestlased suure osa elanikkonnast ja andsid lihtrahva näol linnale kogu aja elanikke juurde. Toimus pidev linnastumise — praeguse mõiste kohaselt saksastumise protsess. Väga paljude Vana-Tallinna kodanike: kaupmeeste, käsitöömeistrite, teenindustööliste ja haritlaste eesti päritolu on aga veel tänapäevalgi tõestatav.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 465-4650 või 465-4659

Ühenduses on jõud

ODAVAD LAENUD KAASMAALASTELE.

Praegu kehtivad intressimäärad:

PERSONAALLAENUD	**19%**
HÜPOTEEKLAENUD	**18%**

Laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30.000— ulatuses, jäädava töövõimetuse puhul on kindlustatud kuni $10.000 ulatuses vastavalt kindlustuste tingimustele.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'l, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535

DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI

RUDY SCHNEIDER

HELLARRA SERVICES
2001 Danforth Ave. Toronto Ont.
M5C 1J7 694-6241

Hüpoteeklaenud raamatupidamine ja tulumaks
HELLE RANNIK
endine keskvalitsuse tulumaksurevident

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII

Akende asendamine thermo-akendega. ★ 5-tollised veerennid kuues värvis. ★ Räästaaluste katmine.

Keldriakendele sissemurdmise vastu metallkaitsed.

Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238
kodus 769-0932

OSSO Investments Inc.,
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

VABA EESTLASE UUED TELEFONID:

toimetus 444-4823
talitus 444-4832

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab	Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	**$45.—**	**$55.—**
Poolaastas	**$24.—**	**$29.—**
Veerandaastas	**$13.—**	**$15.—**

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

		Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
aastas	**$49.—**	+ $39.—	$44.—
poolaastas	**$26.—**	+ $19.50	$22.—
veerandaastas	**$14—**	+ $ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $49.—, poolaastas $26 ja veerandaastas $14.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 60 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .... 19........ Tellimise katteks lisan $........... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

....

....

....

Avaldame kaastunnet Elle Oravale perekonnaga tema ema

LIIDIA ELLERHEIN'a

surma puhul

TORONTO EESTI SELTSI LASTEAED

Mälestame kallist koduküla naabrit

LIIDIA AMELI ELLERHEIN'a

HOLMBERGID ja VIHMA perekondadega

Armsat

LIIDIA ELLERHEIN'a

mälestavad ja avaldavad kaastunnet
tütardele perekondadega

EHA ja VÄINO
RIINA ja AVO
MARLENE ja KALEV
KERSTI ja MART
REET ja ARVO
MAIMU ja JAAN
PÄRJA ja ENN

Taevaisa lohutagu teid, armsad, HELJO, NOOMI ja ELLE koos perekondadega, teie säravahingelise ja rõõmsameelse ema

LIIDIA ELLERHEIN'a

lahkumise puhul

Mäletavad leinas

HELMI ja JUHAN PÕLDVEE
MATI PÕLDVEE lastega
AASA ja KALJO SÜLD perekonnaga

Armast naabrit

HILDA LEHOLA't

leinavad kurbuses

HELMI ARUKÄE
ALICE KULLANGO
KARL ja HELJO NOVEK
EUGENIA ja KONSTANTIN REISSAAR
EDWARD SIMONLATSER
GEORGE POOM
EVALD MATHIESEN
KARL PUU

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal)
221-1159
S. R. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE
ONTARIO

Leinateateid

Uppsalas suri 31. jaanuaril Aksella Usen, neiuna Kahro, sündinud 9. jaanuaril 1910 Võrus.

Astorias, N.Y., suri 2. veebruaril Elvi Künnapas, neiuna Sokk, sündinud 17. juulil 1922 Vastseliinas Võrumaal.

Middle Islandis, L.I., suri 29. jaanuaril Charles Curtin, sündinud 1. oktoobril 1900 Tallinnas.

Rootsis suri 28. jaanuaril Martha Dagmar Kesküla, neiuna Jürgens, sündinud 6. septembril 1891.

Tallinnas suri 3. veebruaril Leopold Rannus, sündinud 21. aprillil 1901 Asukülas.

Armsat

HILDA LEHOLA't

mälestab kurbuses

EHATARE pere

Armast

HILDA LEHOLA't

leinab kurbuses

EESTI KODU pere

✝

Lahkus meie armas lauluõde

HILDA LEHOLA

Leinab kurbuses

CANTATE DOMINO pere

Südamlik tänu kõigile, kes minu elukaaslase

WOLDEMAR KUUSK'i

kirstupanemisest ning muldasängitamisest osa võtsid, tema haua lilledega ehtisid, leinakuulutustega mälestasid ja mind kurbuses lohutasid. Palju tänu õpetaja Elmar Pähn'ile südantliigutavalt kõnelemast ja pühapäeval, 28. märtsil mälestuspalve pidamise eest. Solist Silvia Preemile lauluga leinateenistust kaunistamast, „Estonia" orkestrile, kes leinalaule leinateenistusel saatis, Herbert Kasenurmele järelhüüde eest ärasaatmisel, organist Roman Toile, perenaistele kes kohvilaua korraldasid ja neile, kes mind raskuses abistasid.

Leinaja elukaaslane

SENNY

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

●

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstikäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.

Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
(lõunapool Eglintoni)
Funeral Direktor

733 Mount Pleasant Rd.

Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

KIRIKUD

EELK TORONTO
VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

SUUR-REEDE JUMALATEENISTUS ARMULAUAGA reedel, 9. apr. kell 4 p.l. Laulab koguduse segakoor Peter Tammearu juhatusel.

ÜLESTÕUSMISPÜHA JUMALATEENISTUS pühap., 11. apr. kell 11 homm. Solist Andres Raudsepp.

Pühap., 18. apr. JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Teenib abipraost Tõnis Nõmmik.

Pärast jumalateenistust toimub kogudusele uue õpetaja valimine.

EELTEADE: Koguduse nõukogu oma koosolekul, 21. märtsil s.a. otsustas üksmeelselt esitada õp. Udo Petersoo kandidaadina täiskogule valimiseks vakantsele koguduse õpetaja ametikohale. Valimine toimub pühapäeval, 18. aprillil pärast hommikust jumalateenistust.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

E.E.L.K. PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1.
Õp. O. Puhm (pikemal puhkusel)
Hooldaja õpetaja Udo Petersoo
Organist dr. Roman Toi

SUUR-NELJAPÄEVAL, 8. apr. kell 7 õ. Cantate Domino KANNATUSAJA-KONTSERT, solistidega, meditatsioon pastor U. Petersoo, juhatab Ch. Kipper.

SUUR-REEDEL, 9. apr. JUMALATEENISTUSED ARMULAUAGA kell 11 homm., teenib õp. U. Petersoo, laulab Cantate Domino, teine teenistus kell 6 õ. armulauaga, teenib piiskop K. Raudsepp.

ÜLESTÕUSMISPÜHAL, 11. apr. JUMALATEENISTUSED kell 6 homm., õp. U. Petersoo, Peetri kog. puhkpillide orkester R. Toi juhatusel ja kell 11 homm., õp. U. Petersoo, solist Õnne Laikve.

Kell 9.30 ingliskeelne jumalateenistus, teenib pastor R. Wukash.

Pühap., 18. apr. jumalateenistus kell 11 homm. Leerieelsed.

Pastor U. Petersoo kõnetunnid tel. 624-6128 esmasp. ja neljap., kell 7—9.

Kantseleitunnid teisip. kell 6—8 ja neljap. 2—4. Kiriku tel 483-5847.

TORONTO EESTI
EVANGEELNE KOGUDUS
Immanueli kirik,
21 Swanwick Ave.
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

SUUR-REEDE JUMALATEENISTUS, 9. apr. kell 11 homm., kõneleb Allan Laur. Külalised Vancouverist. Issanda surma mälestamine.

(Buss Eesti Kodust kell 10.15).

Pühap., 11. apr. kell 2 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 3 p.l. ÜLESTÕUSMISPÜHA JUMALATEENISTUS, kõneleb pastor Bill Mugford Stone Church'ist. Trio: Ülo, Aili ja Raul.

(Buss Eesti Kodust kell 2.15).

TORONTO EESTI BAPTISTI
KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
„VABADUSE KUULUTUSE"
raadiosaated igal pühapäeval kell
3 p.l. WHLD 1270 kc.

Reedel, 9. apr. kell 11.00 homm. Suur-Reede JUMALATEENISTUS, Issanda surma mälestamine, J. Puusaag, solist A. Kaups. Kell 4.00 p.l. „Seitse sõna ristil — muusikas". Segakoor Ch. Kipperi juhatusel, solistid, E. Toompuu.

Pühapäeval, 11. apr. kell 11.00 homm. ÜLESTÕUSMISPÜHA-JUMALATEENISTUS, K. Raid, segakoor, pasunakoor.

Kell 6.00 õ. Tunnistused, J. Puusaag, naiskoor.

Õiendus

V. E. nr. 26 — 1. apr. 1982 ilmunud ANNETTE KERST'i leinakuulutuses, kus leinajateks on Vaiki Vane ja perek. Järvel, peab olema AIKI VANE ja perekond JÄRVEL.

Eksitust palume vabandada!

Talitus

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU
KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

SUUREL REEDEL kell 2 p. ARMULAUA - JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenivad ülempreestrid E.V. Velleso ja E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel.

ÜLESTÕUSMISPÜHA JUMALATEENISTUS peetakse laup., 10. apr. kell 11 öösel Peetri kirikus. Teenib preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

TORONTO KOLMAINU EESTI
EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaa
jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.

SUUR-REEDEL on JUMALATEENISTUS kell 1.30 p. armulauaga.

ÜLESTÕUSMISPÜHAL on JUMALATEENISTUS kell 8 homm. Laulab Estra Toompuu.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

TORONTO EELK JAKOBI
KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478 ja 1-527-0410.

SUUREL NELJAP. 8. apr. kell 15.00 armulauateenistus VIRGINIA UNITED KIRIKUS (Hwy. 48 & Royal Beach Rd.).

SUUREL REEDEL, 9. apr. kell 17.00 JUMALATEENISTUS armulauaga Torontos.

ÜLESTÕUSMISPÜHAL, 11. apr. kell 8 homm. JUMALATEENISTUS.

Pühapäeval, 18. aprillil kell 17.00 JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool. Järgneb koguduse täiskogu koosolek.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto 19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Maple-
ning igal esmaspäeval kell 18.00—
side Ave., Hamilton, tel.: 527-0410.

TORONTO EESTI
VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

SUUREL-REEDEL, 9. apr. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb jutl. E. Saraoja. Issanda surma mälestamine.

Laup., 10. apr. kell 3 p.l. KOOSVIIBIMINE, tunnistusi ja laulukettekandeid.

Pühap., 11. apr. ÜLESTÕUSMISPÜHA jumalateenistus kell 11 homm. Kõneleb jutl. E. Saraoja, laulettekandeid.

TORONTO EESTI
ADVENTKOGUDUS
804 Broadview Avenue
(Allmaaraudtee vastas)
691-2848

Laup., 10. aprillil kell 9.30 hommikul hingamispäeva kool. JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Jutlus ainel: „Ülestõusmine", kõneleb Olev Tralla. Kõik teretulnud!

VAIPADE & MÖÖBLI
PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

. 26 — 1. apr. 1982
NETTE KERST'i lei-
s, kus leinajateks on
ja perek. Järvel, peab
I VANE ja perekond

palume vabandada!

EESTI AP.-OIGEUSU
KOGUDUS
Orangeville, Ontario
raost E. Lepik
. 1-519-941-4309

REEDEL kell 2 p. AR-
- JUMALATEENIS-
ri kirikus. Teenivad
rid E.V. Velleso ja E.
lab koguduse laulukoor
juhatusel.
USMISPUHA JUMALA-
JS peetakse laup., 10.
11 öösel Peetri kirikus.
eester E. Lepik. Laulab
laulukoor G. Raagi ju-
Laululehed.

TO KOLMAINU EESTI
UT. USU KOGUDUS
619 Sherbourne St.,
(Sherbourne'i allmaa
n on kiriku kõrval).
aja O. Gnadenteich
Fallingbrook Rd.,
carborough, Ont.
n 698-7977 või 766-7853
eleis, telefon 921-9417.
EEDEL on JUMALA-
US kell 1.30 p. armulaua-

ÕUSMISPÜHAL on JU-
ENISTUS kell 8 homm.
stra Toompuu.
unnid on iga kuu teisel
eval kella 6—8 kiriku
s.

ONTO EELK JAKOBI
KOGUDUS
Redeemer Luteri kirik,
Bloor ja Indian Rd.)
Nõmmik, 501 Davisville
Toronto M4S 1J2. Tel.
ja 1-527-0410.
EL NELJAP. 8. apr. kell
mulauateenistus VIRGINIA
D KIRIKUS (Hwy. 48 & Ro-
ch Rd.).
EL REEDEL, 9. apr. kell
UMALATEENISTUS armu-
Torontos.
STÕUSMISPÜHAL, 11. apr.
homm. JUMALATEENIS-

päeval, 18. aprillil kell
UMALATEENISTUS ja pü-
akool. Järgneb koguduse
u koosolek.
aja kõnetunnid: igal nelja-
ke. 18.00—19.30 omas ko-
01 Davisville Ave., Toronto
Hamiltoni kiriklas, 3 Maple-
gal esmaspäeval kell 18.00—
ve., Hamilton, tel.: 527-0410.

TORONTO EESTI
VABAKOGUDUS
Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223
REL-REEDEL, 9. apr. kell
mm. JUMALATEENISTUS,
eb jutl. E. Saraoja. Issanda
mälestamine.
p., 10. apr. kell 3 p.l. KOOS-
MINE, tunnistusi ja lauluette-
eid.
ap., 11. apr. ÜLESTÕUS-
ÜHA jumalateenistus kell 11
. Kõneleb jutl. E. Saraoja,
ekandeid.

TORONTO EESTI
ADVENTKOGUDUS
804 Broadview Avenue
(Allmaaraudtee vastas)
691-2848
p., 10. aprillil kell 9.30 hom-
l hingamispäeva kool. JU-
ATEENISTUS kell 11 homm.
s ainel: „Ülestõusmine", kõ-
Olev Tralla. Kõik teretul-

AIPADE & MÖÖBLI
PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LÕKBIK 447-9834

MEIE KALLIS EMA JA VANAEMA

LIIDIA AMELI ELLERHEIN

Neiuna VESINGI

Sündinud 16. novembril 1913 Emmastes
Surnud 31. märtsil 1982 Torontos

Mälestavad sügavas leinas

HELJO ja RALPH lastega
NOOMI ja WALTER lastega
ELLE ja TÕNU lastega

Aeg andis teised tagasi,
ei ema südant iialgi!

ARMAST VENNANAIST JA SUGULAST

LIIDIA AMELI ELLERHEIN'a

mälestavad leinas

FRIEDA ja RICHARD
KALJU ja AASA
MARGARET ja JOHN
LEIDA
MARIANNE perekonnaga
AVO perekonnaga

ARMAST KODUKÜLA NAABRIT

LIIDIA ELLERHEIN'a

mälestavad

BERNHARD JÕE abikaasaga
VILMA VILU abikaasaga

KALLIST EMA

HILDA LEHOLA't

mälestab vaikses leinas

TÜTAR perega

Ärasaatmine 6. aprillil 1982 kell 10 hommikul Rosar Morrison matusemajas,
467 Sherbourne St. Toronto

ARMAST LAULUKAASLAST ENDISEST TORONTO EESTI NAISKOORIST

HILDA LEHOLA't

mälestavad leinas

SELMA KOLLINA
HELMI LIIVANDI

Korp! Fidentia kevadkontsert

TIINA MITT

Korp! Fidentia akadeemiliste naismuusikute organisatsiooni korraldusel toimub 18. aprillil Tartu College'is kontsert, kus terve kava esitab pianist Tiina Mitt.

Tiina Mitt alustas muusikaõpinguid 3½-aastasena ja lõpetas Toronto Kuningliku Konservatooriumi prof. Clifford Poole õpilasena A.R.C.T. diplomiga 19 aastaselt. Ta jätkas õpinguid Toronto Ülikooli Muusika fakulteedis prof. Poole õpilasena, lõpetades nelja aasta pärast Bachelor of Music in Performance kraadiga. Jätkates õpinguid Western Ülikoolis, Londonis, saavutas ta 6. dets. 1980 magistrikraadi kontsertpianistide lõpukontserdil hindega 88%.

Tiina Mitt on esinenud rohkem kui 40 korda iseseisvate kontsertidega või solistina Kanadas, USA-s ja Euroopas — Austrias, Saksamaal ja Rootsis. Kolmel suvel täiendas ta ennast Salzburgi kuulsail „Hochchule Mozarteum" muusikakursustel prof. W. Wolf'i ja prof. Varlo Zecchi meistriklassides.

Tiina Mitt on juba varajaseist nooreaja õpingute aegadest alati saanud tunnustust muusikavõistlustel, kui ka muusikaprofessoritelt eriti Bach'i muusika esitamisel. Prof. Wolf andis talle tunnustuse ka Liszt'i interpreedina.

Eeloleval kontserdil on solistil kavas Bach'i „Goldberg Variatsioonid" ja Liszt'i „Hungarian Fantasy". Esimeses ilmneb J. S. Bach'i geniaalsus. Iga variatsioon on rajatud eri teemale, iga kolmas variatsioon on kahes osas kaanonis kirjutatud, kus helisuhted suurenevad. See muusikaline suurteos on pianistidele eriti raske, sest originaalselt oli see kirjutatud kahe klaviatuuriga „clavicembalole". Klaveril ettekandes nõuab see pianistidelt suurt tehnikat.

Kava teises osas on Franz Liszt'i „Hungarian Fantasy", mida läbivad ungari rahvaviisid ja rahvameloodiad tehniliselt rasketes käikudes. Kuna see pala on kirjutatud klaverile orkestri saatega, siis orkestri osa mängib Madis Kreem teisel klaveril.

Madis Kreem lõpetas Talvi Jaldre õpilasena Kuningliku Konservatooriumi X kursuse kõrgete hinnetega (First Class Honours). Kuigi ülikooli õpingud viisid ta teistele aladele Toronto Ülikoolis, kus lõpetas insenerikursuse ja hiljem Montreali ülikoolis majandust õppides saavutas magistrikraadi, on Madis Kreem alati armastanud muusikat ja muusika vastu erilist huvi tundnud. Viimased 10 aastat on ta mänginud trombooni „Estonia Orkestris" ja laulab juba mitmendat aastat „Estonia Kooris". Neil aastail on huvi ja harjutamine klaveril jätkunud. Eeloleval kontserdil kuuleme Madis Kreemi tehniliselt raske saatega.

Tiina Mitt'i viimane esinemine toimus 14. märtsil Toronto Eesti Segakoori 30-nda juubelikontserdil solistina, kus ta esitas erineva kava eelolevast kontserdist.

Ka on Tiina Mitt üks vähestest, kelle nimi ja muusikaline tegevus on äratoodud 1980 Inglismaal väljaantud raamatus „International Who's Who in Music Biography".

Korp! Fidentia loodab muusikasõprade elavat osavõttu.

Toetagem eesti noorte kasvatust!

Toronto Eesti Naisseltsi Jõekääru Laste Suvekodu alustab 11. juulil 1982. oma 29. suve. Aastate jooksul on enam kui 6.000 eesti noort seal lühemalt väi pikemalt oma suve veetnud. Jõekäärul on püütud ja püütakse ka edaspidi kasvatada eesti noortes ühtekuuluvuse tunnet, lugupidamist oma rahvusliku omapära vastu ning aidata teed leida oma päritolu juurde enesekindluse sisendamiseks. Tugeva eesti kodu ja täienduskoolide noorteorganisatsioonide kõrval on Jõekääru kahtlematult andnud oma parima, et meie noortest kasvaksid tublid eestlased ja head inimesed. Kõige olulisem eestluse säilitamiseks on ja jääb aga eesti keel — Jõekäärul käib tegevus meie emakeeles.

Vajame majanduslikku abi tegevuse jatkamiseks. Suvekodu ainsaks sissetulekuks on osavõtumaks, mis on aga suhteliselt madal, sest Naisseltsi juhatus on püüdnud seda sellel tasemel hoida, et soodustada võimalikult paljudel eesti lastel suvekodust osa võtta. Praegusest sissetulekust jatkub aga hädavaevalt personali palkade, toidu, kindlustuste jne. katteks. Eriti oluline oleks ka kasvatajate palkade ajakohane tõstmine, kuna nendeks on peamiselt ülikooliealine õppiv noorus. Samtui vajame toetust paranduste ja uuenduste läbiviimiseks, sest aeg on oma töö teinud suvekodu hoonete ja sisustuse kallal.

Palju abi on antud vabatahtliku tööga ja on olnud ka lahkeid annetajaid suvekodu heaks, kuid teame kõik, kui väga elukalliduse pidev tõus majanduslikku külge nõrgestab. Senistele annetajatele kuulub meie siiras tänu! Oma igapäevases elus annetame tihti siia ja sinna sellele mõtlemata, et meie oma rahvuslikud ettevõtted jäävad vaeslapse ossa. Ükski annetus pole liiga väike ega liiga suur. Annetajal on ka võimalus annetatud summat tulumaksust vabastada, kui tshekk on kirjutatud National Estonian Foundation of Canada nimele ja saadetud Eesti Sihtkapital Kanadas juhatusele ja märgitud edasiandmiseks Jõekääru Suvekodule. Kui aga tulumaksust vabastamise tõendit ei soovita, palume tshekk kirjutada Estonian Women's Society of Toronto, Inc. nimele ja saata aadressil: T.E.N.S. c/o Mrs. H. Novek, 50 Old Kingston Rd., Apt. nr. 5-602, Scarborough, Ont. M1E 4Y1.

Käesolev palve majandusliku toetuse suhtes on tõsine: — Kui eesti ühiskond tahab järeltulevaid põlvi eesti keeles ja meeles sirgumas näha, kui meie ei taha unustada kõike seda, mis meilt võõrad võimud on võtnud ja kui tahame näha, et eesti keel siiski kestab üle aegade — siis toetame sedá üht tänuväärt ettevõtet, kus meie oma noored leiavad rahvuslikku vaimustust, ning mis tõmbab meie ühiskonda tagasi ka noori kasvatajatena suvekodus, kes igapäevases materiaalses eluvõitluses muidu eestlusele võibolla kaoksid.

Meie ei taha olla, ei ole
vaikiv, ununev lehekülg aegade
raamatus;
Meie otsaette on kirjutatud elusõna!

Anna Haava

TORONTO EESTI NAISSELTSI
JUHATUS

KÕIKIDEKS
KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO.
Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja
653-7816

Kolimine
•
J. KRULL
•
Wilcox Lake Sauna
PEREKONNA SAUN
464 Sunset Beach Rd., P.O. Box 460
Oak Ridge, Ontario L0G 1P0
•
Tel. 773-0497

PEEL CHAPEL 2180 Hurontario St., 279-7663

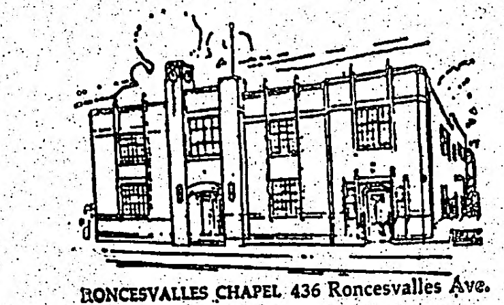

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954

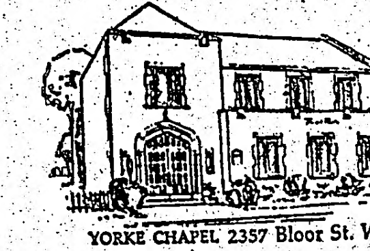

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153
Turner & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED
Off-the-Street Parking at all Chapels.
Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine.
Oma parkimisplatsid kõikide
matusemajade juures

UNESCO rahuauhind skautlusele

1981. aasta rahu-kasvatuse auhind on annetatud skaudiliikumisele UNESCO (Ühendatud Rahvaste kasvatuse, teaduse ja kultuuri organisatsiooni) poolt.

See oli esimene kord selle auhinna annetamiseks, milline võrdselt jagati Helena Kekkoneniga, Soomest — tema võimete ja oskuste eest kasvatuse radadel.

Skaudiliikumise oli kandidaadina esitanud dr. Abdullah Nasseef, kuningas Abdulazize ülikooli president Saudi-Araabiast. Üheksa-liikmelise zhürii, eri maadelt otsus oli ühehäälne.

„Kasvatus rahuks on skautluse põhiline juhend ja õpetus" — ütles Laszio Nagy, — skautluse maailmaorganisatsiooni (Rahvusvahel. Skaut. Büroo) peasekretär. Tema oli kõnelejaks UNESCO rahu-auhinna üleandmise tseremoonial Pariisis.

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto,
Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

SANDOWN GARAGE
2312 Kingston Rd.,
Scarboro, M1N 1T9
KÕIK AUTOPARANDUSED
SOODSALT
PRUUGITUD AUTODE
MÜÜK ja OST
Omanik
HENRY (Heikki) MUURINEN
Tel. 265-1713

Rõõmsaid
kevadpühi!

On aeg mõelda karusnahkesemete külmutusruumi hoiule saatmisele. Pakume teile täieliku karusnahkade eest hoolitsemise ja garanteerime rahulolu. Helistage nüüd tasuta äraviimiseks.
488-1701
Uued kevadmantlid on saabunud kõige uuemates ja moodsamates värvides ja stiilides.
Paremaks ja suuremaks valikuks tulge kohe!
FURS by FINN
191 Eglinton Ave., East
488-1701
9.30 e.l.—6.00 p.l.
neljap. 7.00 p.l., laup. 3.00 p.l.
Chargex • Master Charge

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

N. Liidu mitmevõistlusel oli eestlasist Tiit Pohl 5503 punktiga kuuendal kohal ja Tiit Pahker 5486 p. kaheksandal kohal. Naiste kuuevõistlusel saavutas eestlanna Saima Tiik 4831 punktiga kümnenda koha, Leili Lepik jäi 22-ks 4164 punktiga, Taimi Kõnn 3684 punktiga 23-ks. Juunior tütarlastest olid Anneli Aavik 4042 ja Ingrid Pulst 3781 punktiga vastavalt 28. ja 30. kohtadel.

N. Liidu sisemeistrivõistlustel Lvovis laskis Haapsalu laskur Gennadi Karine 597 silmaga hõbemedali. Teine eestlane Inna Rose oli spordipüstolist laskmises 589 silmaga neljas. Suures standardis saavutas Anne Oberg üheksanda koha.

☆

Kiievi 1500. aastapäevale pühendatud noorte kuni 1968. a. sündinud maletajate individuaalvõistkondlikul turniiril said Tallinna malekooli õpilased Robert Shvtshenko (40 kk), Olav Sepp (32 kk), Tiit Raimla (7 kk), Erik Haavamäe (44 kk), Kerti Tergem (7 kk), Tuulikki Laesson (37 kk) seitse päeva kestnud hinnalise kolmanda koha. Eesti maletajad kogusid 23 punkti. Individuaalselt oli parim Olav Sepp, kes saavutas 3. koha.

☆

Otepääl toimusid Eesti suusatamismeistrivõistlused. Naiste 4 x 5 km teatesuusatamises tuli esikohale ajaga 14.04 nelik, kuhu kuulusid P. Illak, T. Rosenfeldt, K. Lepik ja T. Meldre. Meeste 4 x 10 km oli 12-st meeskonnast parim ajaga 26.16 nelik koosseisuga Tõnu Sirel, A. Kurvits, J. Bogdanov ja A. Sirel.

Naiste 20 km distantsil oli esimene Tiina Rosenfeldt ajaga 1.04,01.

Tehvandi 60 m mäel võistlesid 47 suusahüppajat, nende hulgas päris väikseid poisse. Esikohale tuli Priit Teder 225 p. (hüpped 68+70), 2) Margus Kangur 220,8 p (69,5+67), 3. Tiit Heinloo 215,6 (65,5+69).

☆

Haapsalu linna jääpurjetamise meistrivõistlustel oli esimene Joel Kukk, teine Vello Kuusk, kolmas Rein Veider. Haapsalu rajooni meistrivõistlustel sai meistritiitli J. Kukk.

Spordimärkmeid

Holmenkollenis teenis suusakuninganna nime norralanna Berit Kristine Aunli, kes pärineb suurte traditsioonidega suusatajate perekonnast. Sündinuna 1956, oli ta isa Kristian Kvello Norra murdmaasuusatajate treener. Äsjasel võistlusel oli rakendatud koguni kolm perekonnaliiget. Holmenkolleni suusastaadionil sõidetud maailmameistrivõistluste ajaloo kiireimas 10 km ja 5 km on Berit Aunli korda saatnud lausa võimatu teo: läbides 10 km ajaga 29.25,9 lõi ta kuulsat soomlannat Hilkka Riihivuorit 21,6 sekundiga, märgatav edumaa oli ka 5 km distantsil, kus norralanna aeg oli 14.30,2 Riihivuori 14.35,6 ees.

☆

Viinis peetud kergejõustiku sisevõistlustel jooksis 20-aastane tshehhoslovaklane Tatjana Kocembova 400 m ajaga 51,08. Temast on siseruumis kiirem olnud ainult teine tsehhoslovaklane Jarmiln Kratochvilova ajaga 49,64.

☆

New Yorgis peetud kergejõustiku sisevõistlustel jooksti tänavused parimad 5000 m ajad: ameeriklane Douglas Padilla ajaga 13.20,55, inglased Nicholas Rose 13.21,27 ja Geoffrey Smith 13.22,17. Kõrgushüppes ületasid Milton Goode ja Dwight Stones mõlemad 2.31.

☆

Los Angeleses olid koos Rahvusvaheline Olümpiakomitee, ROK pressi- ja meditsiinikomisjoni liikmed, samuti rahvusvaheliste spordiliitude juhid, ROK peaassamblee komitee esindajad ja 1984. a. olümpiamängude korralduskomitee juhtkond. Põhiteemaks oli ettevalmistus Los Angelese olümpiamängudeks. Korraldajate ärevuse kutsus esile Rahvusvahelise Jalgpalliliidu asepresident Artemio Francchi, kes leidis, et Long Beachi staadion on praegusel kujul olümpiaturniiriks sobimatu. Ameeriklased põhjendavad lubatud ümberehituste tegemata jätmist raha puudumisega ja ütlevad, et mängud võiksid toimuda nelja asemel kolmel staadionil. Francchi aga on resoluutne, jalgpalliturniir peab toimuma neljal staadionil või see jäetakse hoopis ära.

☆

Maailmameister Hilbert van der Duim püstitas 10.000 m uisutamises uue Hollandi rekordi ajaga 14.27,81. milline tulemus on kõigi aegade kolmas ja jääb maailmarekordist maha vaid 4,22 sekundit. Maailmarekordi omanik rootslane Tomas Gustafson oli 14.34,37-ga teine.

Kivilo perekond on möödunud talvel olnud aktiivne Ontario suusatamisvõistlustel. Naiste alal on silmapaistev olnud Maimu Kivilo, keda näeme ühe oma võistluskaaslasega. Foto: H. Kivilo

Eesti noor Rootsis vahetusõpilaseks Austraaliasse

„Austraalia järgmine peatus! Camilla vahetuspioneeriks“ — selliselt pealkirjastas Jönköpings Posten reportaazhi 18-aastase eesti noore, Camilla Leberti reisist Austraaliasse nende seitsme noore hulgas, kes ülemaaliselt valiti välja esimeseks noortevahetuseks Austraaliaga. Teiste maadega, näit. Inglismaa ja USA-ga käib vahetus juba palju aastaid.

Rahvusvahelise organisatsiooni Youth for Understanding (Noorus paremaks arusaamiseks rahvaste vahel on organisatsiooni motoks) stipendiaadina saavad 7 rootsi noort ühe aasta jooksul õppida Austraalias, samal ajal elades ka austraalia perekondades.

Jönköpings-Posten jutustab, et Camilla pidi taotlema vahetusaastat USA-sse,

kui ta aga kuulis, et esmakordselt korraldatakse vahetust ka Austraaliaga, siis otsustas ta katsetada „maakera teise poolega“ ja esitas vastava sooviavalduse.

Tal oli õnne ja valik langes temale. Võib-olla aitas kaasa tema senine kontakt eestlasena kahe kultuuriga ja kakskeelsus.

Camilla on, nagu ta lehele jutustab, oma reisiraha, 19.000 krooni (ca $4000) korjanud vahepeal töötamisega ettekandjana. Austraalias läheb ta õppima sealsesse „high school'i“, s.o. gümnaasiumi.

Perekond, kes Camilla vastu võtab, elab Austraalias pealinna Canberra lähistel.

Selles perekonnas, kus isa on raudteeametnik, pereema terapeut, on neli last — vanustes 12, 17, 20 ja 22 aastat.

Nii ei ole noorte seltskonnast just puudust.

Märkida võib veel, et vahetusõpilaste valik toimub mitte tunnistuste, vaid isiklike intervjuude kaudu, mis zhüriile annab parema pildi õpilasest kui isikust (EPL/K).

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.35
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	.50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	.50
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T. E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.00
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	.85
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	.40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	.30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	.30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	.20
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	.30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	.30
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	.50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	.30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	.40
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	5.—	.40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.30
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
VARRAKU JUTULEHT — hilissügis 1981	5.—	.50
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luluetuskogu)	6.—	.70

RAAMATUID LASTELE:

	Hind $	Saatekulu ¢
KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolieali̇stele lastele värvitrükis)	4.—	.40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolieali̇stele lastele värvitrükis)	5.—	.40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

Berta Ruck

MUNDRIS SÜDAMEVALLUTAJAD

17.

„Mul oli teie kirju tarvis,“ katkestas lupainaja. „Teadsin, et te poleks kunagi kirjutanud, kui oleksite teadnud, et mina see olen.“

„Teadnud? Kui oleksin teadnud, siis —“ hingeldasin sõnu otsides. Kordasin lihtsalt sõnu. „Ma ei saa — ma ei või teile öelda, mida mõtlen.“

„Kas ehk kirjutada saaksite?“ tegi ta ettepaneku alandliku häälega.

Kuid kuulsin ta häälest salajast naeru ja nägin silmis väikest pilget. Jah, sain aru!

Olin nii vihane, et nüüd ma alles tean, mida inimesed tavaliselt mõtlevad sellega, kui ütlevad, et neil läks „silmade ees kirjuks“. Silmade ees läks segaseks nagu udu, ja siis —

Mul on nagu häbigi sellest kirjutada. Kui tarvitada tädi Viktooria ütlust, see polnud daamilik tegu, kuid tegu oli sündinud, enne kui olin veel jõudnud mõtet lõpuni mõelda, või nagu oleks keegi teine seda teinud minu asemel. Miski tõstis mu käe ja andis talle kindla suuna. Kuuldus heli, nii selge ja vali, et oli vist jõekooldeni kuulda.

Lõin talle nimelt näkku nii kõvasti kui jaksasin.

Järgmisel minutil oli mul nii häbi, et oleksin tahtnud maa alla vajuda. Lootsin, et söögitoa põrand avaneb ja neelab mind, sest ta pragises tihti kaunis kahtlaselt. Aga ei midagi!

Seisin ja vahtisin ikka veel ärritatult suurt punast plekki luupainaja siledal tedretähisel palgel.

Ta aga seisis ja neelas mind silmadega, mis olid hallikas-sinikad nagu jääpurikad. Siis kähku nagu kass, kes sirutab käpa kratsimiseks, püüdis kinni mu käe — sama käsi, mis oli teda löönud.

Minutiks olin päris hirmul. Teadsin, mis nüüd juhtub. Teadsin, et suudleb mind vägisi — karistuseks.

Olin lugenud kuski, et tüdrukut, kes vihaga löönud meest, võib suudelda kõige õigusega. See on vaid „tasumine“.

Ja teate ju vist ka, et mehed tunduvad alati tugevamatena, olgugi et oleme kuus jalga pikad, nemad aga („tasujad“) vaid tibatillukesed.

Viskasin pea kuklasse ja käänasin näo üsna ühele poole. Kui ta oleks mind suudelnud, siis oleksin küll paljast vihast kas või pidalitõbiseks jäänud ja tedagi mürgistanud.

Kuid, tänu jumalale, väike peletis ei püüdnudki mind suudelda.

Selle asemel võttis aga mu käe, pigistas seda ja suudles siis. Kõige pealt sõrmeotsi, siis peopesa. suudles, nagu ta poleks veel eluaeg midagi saanud suudelda.

„Sooh!“ ütles ta kaunis hingetult. „Teil ei tarvitse mõelda, et —“

Kuid mida ta öelda tahtis, ei saanud ma kunagi teada, sest trepil kostusid toatüdruku Mary sammud, kes tuli ta enda sõnade järgi „söögitoa tuld kohendama“.

Ma ei tahtnud, et ta tuleks ja leiaks mind siit. Ei: siia, kus õhk hõõgus suudlusist ja kõrvahoopidest, kus seisin luupainajaga vastamisi nagu mõnes näidendis, pealkirjaga „Armastajapaari tüli“.

Nii siis lükkasin akna lahti ja kadusin läbi loorberipõõsaste nii nagu ma olin, mütsita, rebitud pilt käes.

Seda ta vähemalt ei näe enam kunagi. Ja loodan pealegi, et tegin talle kõrvalopsuga küllalt haiget, olgugi et mul on veidi häbi.

Oeh, kuidas ta mind alandas. Mitte ainult sellega, et esines mahajäetud ohvitserina, vaid veel enam sellega, et ta polnudki seda ... See kõlab vahest veidi segaselt, kuid kui olete tütarlaps, siis saate sellest isegi aru, ja kui juhtute mees olema, siis ei taipa seda mitte kunagi. Vähemalt siis mitte, kui olete säärane mees nagu too pisike pangaametnikust nooremleitnant.

Ta on minult võtnud sõbra, sest tean, et mahajäetud ohvitser oleks mulle olnud sõbraks, kui ta ei oleks osutunud luupainajaks. Ja nüüd too paljutõotav uus huvi on jällegi kadunud mu elust nagu sähvatav välk. Nüüd ei jää mulle enam midagi, millega end lohutada, kui tunnen end mahajäetuna ja mittearmastatuna. Ega ma ei või nüüd võtta neid mahajäetud ohvitseri kirju ja lohutada end nendega, jumal hoidku. Tean, et nüüd paljas kirja nägemine, mis mulle aadressitud, teeb mind vist juba haigeks. Võtan õige kõik need vihatud luupainaja kirjad, pistan nad suurde ümbrikku, pitseerin ta hästi kinni ja saadan tagasi meie majja härra Lascelles'ile.

Ei: seda ma ka ei või. Proua Miles postil oleks asjast huvitatud. Ta imestleks, miks ma saadan inimesele enda majas posti kaudu paki. Ta võib-olla küsitleks Maryt, toatüdrukut, ja —

Ah, igaüks, kes on elanud külas, teab, kuidas niisuguses pesas ollakse huvitatud igast asjast.

Ei, niiviisi ei saa midagi.

Ja siis pean veel võtma vastu kirja luupainajalt, milles ta teatab, et on paki kätte saanud. Ei, ei.

Ma ei annagi neid talle tagasi. Pigemini rebin nad väikesiks tükeks ja põletan oma magamistoa kaminas.

Ei, seda ma ka ei tee. Hoian nad nii nagu nad on; see on talle paras!

IX

Teate vist kõik, kui kiiresti inimene võib käia, kui ta on vihane, ja et ta ei näegi, kuhu poole tüürib.

See olin nimelt mina, kes tormas aiast jaama poole (ikka veel kübarata), pöördusin siis põllule, mis viis jõekoolde sihis. Oleksin praegu sama hästi võinud jalutada Hyde Parkis ilma et oleksin sest midagi teadnud, kuid ärkasin oma olukorrast, kui kuulsin sõdurite marssimist külmunud teel (jumal tänatud, et ilm vähemalt külmale läks) ja nende laulu.

Sõdurite järel tuli nende ohvitser. See oli seda tüüpi mees, kelle nägu tundub koletuttavana, kellest arvate, et olete teda enne kuski näinud. Ja seda vaid sellepärast, et ta sarnaneb selle tavalise sõjaväelase tüübiga, kelle pilte näete iga päev ajalehtedes.

Temaga koos tuli teine ohvitser, pikk, sõdurimundris, prillidega — Nancy sõber härra Curtis!

Olin sel momendil nii tige härra Lascelles'i peale, et ei kannatanud ka ühtegi ta sõpra või üldse midagi, mis temaga ühenduses oli. Ja vastasin siis vaid vaevaltmärgatava pealiigutusega nende tervitusele.

Jõudsin põlluni, kus sõduritejõuk mind peatas ja siis naerdes edasi laskis minna. Pidin ettevaatlik olema teega. See oli nagu meekärg, vesiste ja poriste aukudega — kaitsekraavidega, mis sõdurid härra Curtise juhatusel kaevanud. Piilusin alla ega saanud hoida tagasi väikest kaastundeohet, kui mõtlesin neile vaestele seal „kuski Prantsusmaal“. Nemad peavad neis kaevikuis elama nädalaid. Kuidas saavad nad oma vaeseid jalgu kuivadena hoida? Või on nad ammugi loobunud sellest katsest?

Pisut eemal kaitsekraavidest nägin sügavamat auku katusega. Mäletan, et luupainaja oli Evelynile seletanud, et see on sissekäik „käigule“ — pikale tunnelile, mille kaudu mehed lähevad ja panevad miine maa alla.

Lükkasin puust katte kõrvale ja vaatasin sügavikku, mis tuletas meelde kaevu avaust. Mulle tundus tee nii kitsas, et näis, nagu ei saagi seal keegi olla kui vaid mutt või siis härra Lascelles'i suurune inimene. Ah, jätame, tulin ju välja, et teda unustada. Ja tundes, kuis viha tõusis jällegi, sammusin edasi „kindlustatud maja“ poole teispool põldu.

Kindlustatud maja on neljakandiline kiviehitis, endine taluhoone, mis sõjaväele õppeotstarbeks osteti. Katus ja sisemised seinad lõhuti maha.

Aknad on müüritud kinni ja nende asemele on jäetud pisikesed neljanurgelised augud, vaid nii suured, et kuulipilduja toru läbi mahub. Siin peetakse suur hulk tunde. Kuid praegusel kellaajal ei oleks seal kindlasti hingegi, sest päike hakkas just puude taha vajuma.

Piilusin ukseta avausest maja sisemusse ja katsusin kujutella, mis tunne oleks, kui oleksin sõdur kuulipildujaga, pooled sõpradest ümberringi langenud, vähese laskemoonaga, aga sealt kustki läheneb hall tohutu jõuk sakslasi. Kas pean vastu, kuni saabub abi?

(Järgneb)

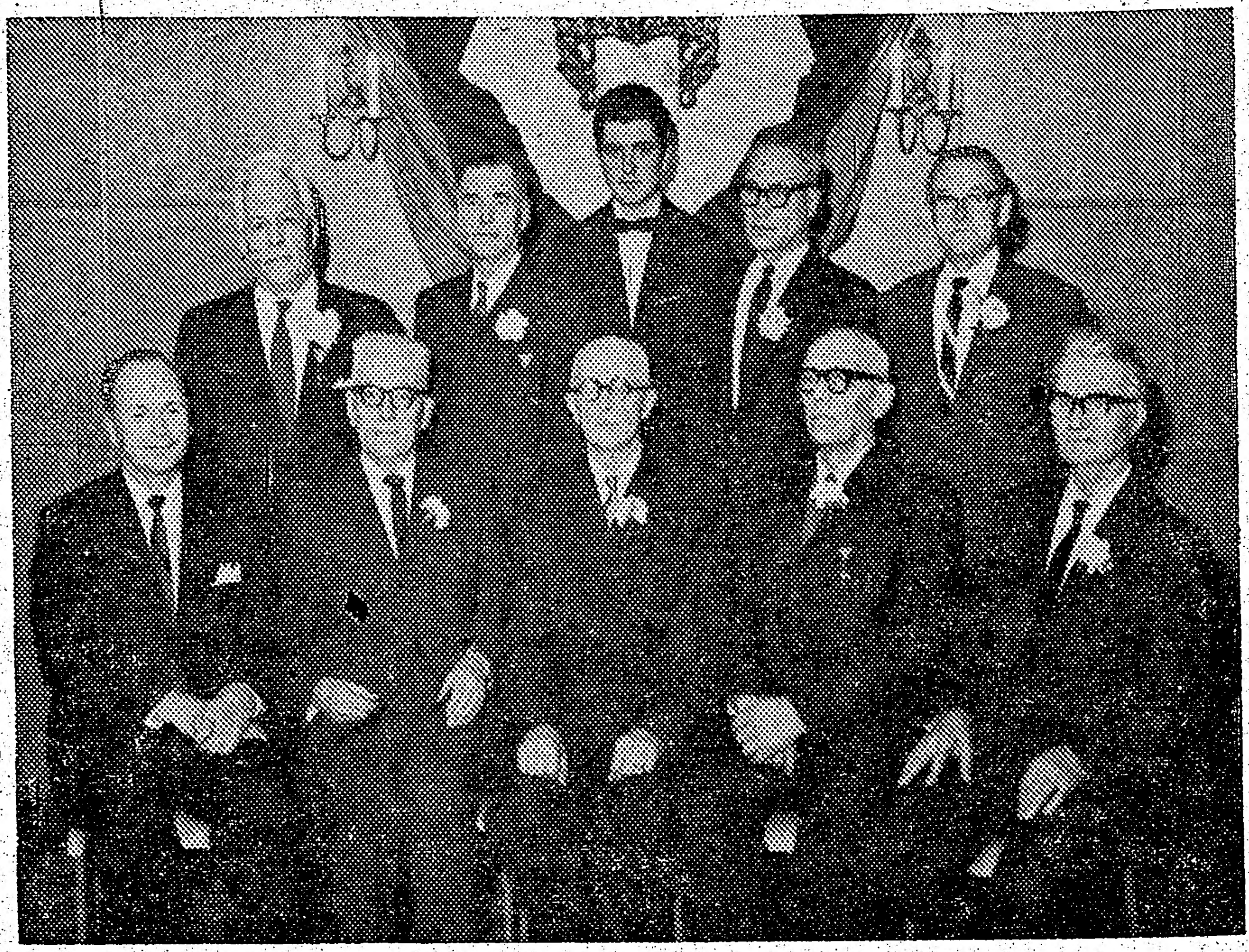

Tänavune Vabadusristi kavaleride austamine eesti akadeemiliste organisatsioonide poolt oli 15-s. Esimene vastuvõtt oli Korp! Sakala majas Korp! Sakala algatusel 26. veebruaril 1967. aastal, millisest ajast see meeldiv üritus on jäänud osaks Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamisest. Pildil vasakult Korp! Sakala vilistlaskogu esimees E. Mägi, Vabadusristi kavalerid B. Leeman, A. Tomander, J. Ellandi, P. Kass, seisavad A. Ruusauk, K. Ivand, konvendi esimees M. Liinvee, J. Kuuskänd ja K. Kimmel; viimane suri äsja Torontos.

Sakalanus Karl Kimmel VR II/3

IN MEMORIAM

Valusa leinaga sängitasime äsja mulda oma viimase Vabadusristi Kavaleri Korp! Sakala ridadest. Lauldes haua juures traditsioonilist laulu „On vendadest meil lahkunud üks siit ilmast“, kerkis nii mõnegi kunagise sõjamehe vaimusilma ette nende Sakala meeste pikk rida, kes andsid oma elu sõjakangelastena oma kodumaa eest. Ja nüüd matsime oma ridadest viimase Vabadussõja sangari — Karl Kimmeli, kes võinuks peagi pühitseda oma 81. sünnipäeva.

Iga sõbra lahkumine jätab leinapisara mälestuste kogusse. Sealt tahaks võluda esile ilusõnu hea sõbra ja kaaslase mälestuseks, et ka need inimesed, kes lahkunut lähemalt ei tundnud, saaks tajuda osakese tema lihtsast, ent ometi nii rikkalikust inimlikkusest, mis just sellisena vormib inimesest kangelase.

Karl Kimmel sündis 17. märtsil 1901. a. Tartus, toiduainete-äri omaniku pojana. Koolitee algas samas Renniti algkoolist Tartu Reaalkooli. Ent sõjaaeg ei lasknud noort Kimmelit rahulikult koolipinki kulutada; tuli tegutseda tulihingelise rahvuslasena kohalikus Kooliõpilaste Lendsalgas, millest hiljem kujunes Tartu Kooliõpilaste Pataljon. Vabadussõja kriitilised lahingud teeb Karl Kimmel kaasa meie kuulsas ja sangarlikus Kuperjanovi Partisanide Pataljonis. Hilisem sõjamehe tee kulgeb Soomusrongide üksuste kaudu 4-ndasse Suurtükiväe Gruppi. Elukutselise sõjamehena vanem-veebli auastmes teenides, saab Karl Kimmel kooliharidust jatkata alles hiljem. Ta lõpetab Tapal gümnaasiumi ja 1934. aasta sügisel astub ta Tartu Ülikooli, et jätkata Vabadussõja järel Sõjaväe Tehnikakoolis omandatud eriteadmisi. Sügissemestril 1934 liitub ta Korp! Sakala perega.

Isiklik vahvus Vabadussõja lahingutes tõstab noore sõjamehe niivõrd välja, et teda vääristatakse Vabadusristiga II/3, lisaks Vabadussõja mälestusmärgile lindiga ning saadud haavade eest saab tasuta normaaltalu ja rahalise autasu 15-tuhande marga suuruses. Tal on samuti õigus prii haridusele, alalisele vormikandmisele ja tasuta sõit kõigil riiklikel liiklusvahendeil.

Õppetöö ülikoolis sõjamehe elukutse kõrval ei ole kerge, eriti kui samaaegselt tuleb hoolitseda perekonna eest, kus sirguvad poeg Aavo ja tütar Sale Katrin. Raskustest tuleb aga saada üle.

Vaba kodumaa taevasse tõusevad tormipilved, mis eriti riivavad paljusid mehi, kes aidanud kaasa vabaduse toomisele isade maale. Sõjamehed tunnevad muret, sest nii läänest kui idast kostavad hääled, mis ei ennusta head. Pea olemegi taas sõjas.

Kui Karl Kimmel oli sõjameheks Vabadussõjas algusest võiduka lõpuni, siis uues sõjas tuli temal alustada 1941-e aasta juulist kuni maini 1945. Me sõber oli ses mõttes õnnelik, et tema perekond pääses vabadusse DP laagrite kaudu. Juulis 1950 lahkub Karl Kimmel oma perega Europast Kanadasse, kus alustab uue kodu rajamisega. Nagu paljud eesti mehed, asus temagi tööle ehituspuusepana, hiljem keemiatööstuses masinate korrastajana kuni vanusepäevadeni.

Meie sõjasangari elu Torontos kulges vaikses perekonnaringis, millest tütar kasvas välja oma perekonna loomisega Läänerannikule ja poeg siirdus riigiametnikuna Ottawasse. Isal ja emal oli rõõm andmaks oma lastele hariduse ja saatmaks neid eluteele tublide eestlastena.

Karl Kimmeli seltskondlik elu möödus Torontos Korp! Sakala peres. Ta oli innukas töömees Toronto esimese Sakala Maja korrastamisel Earl tänaval ja tema isiklikku käsitööna valminud pähklipuust nikerdatud Korp! Sakala vapp ehib Sakala kodu ka Tartu College'is, mille rajamisvalusid aitas temagi kanda.

Kui ma Sakala nimel oma sõbra kirstu juures laususin viimseid lahkumissõnu, siis teadsin, et lahkunu on olnud rahulik ja tagasihoidlik inimene, kellest tihti möödutakse tähelepandamatult. Aga ma teadsin ka seda, et Karl Kimmeli puhul oli tegemist vapra mehega, kangelasega, kellega koos võinuks minna julgesti lahingusse kas Narva rindel, Neveli all või ka Ulilas. Karl Kimmel elas üle mitmeid, ei, paljusid lahinguid. Viimane lahing Toronto haiglas kustutas tubli mehe elu.

Korp! Sakala leinab oma viimast Vabadusristi Kavaleri. Olgu temale kerge Kanada muld!

Mälestus meie ühisest sõbrast püsib kestvalt. Kuivagu leinapisarad lese Adeline, poja Aavo ja tütre Sale ning tema perekonnaliikmete silmist, — teades, et väärikas mees on lahkunud au ja lugupidamisega üle Toonela jõe.

H. Meret

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

JOHN E. SOOSAAR,
C. A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler.
Spetsialiseerunud contact lenside
alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

Koivisto Moskvas külaskäigul

HELSINGI — Soome president Mauno Koivisto oli märtsi esimesel nädalal N. Liidus külaskäigul. Ta kohtus seal president Leonid Brezhneviga, välisministri Andrei Gromõkoga ja mitme teise kõrgemasse juhtkonda kuuluva riigimehega. Nn. töökülaskäik on ametlikust riigikülaskäigust vähenõudlikum; ametlik külaskäik toimub tuleva aasta alul. Koivistoga olid kaasas välisminister Pär Stenbäck, riikidevahelise majanduskomisjoni esimees Ahti Karjalainen ja riigisekretäri abi Ake Wihtol. Esmaspäeval alanud ja neljapäeval lõppenud külaskäigu ajal külastati Leningradi, viibiti Lenini tööruumis, käidi Kremli müüridel ja Borodino lahingupaigal. Ametlikku juttu oli külaskäigu ajal vähe, Koivistol oli jutuajamine Leonid Brezhneviga ja välisministri Gromõkoga.

Külaskäigu puhul avaldatud kirjutised näitasid, et venelaste sõprus on uue Soome presidendi vastu samane kui oli Kekkose puhul; Moskva ajalehed avaldasid uudise sellest esimesel küljel.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST“

TÄNAVU SUVEL FINNAIR'IGA SOOME

Võite reisida edukalt Soome — hõlpsamini kui kunagi varem

FINNBUSSI ÄRASÕIDUD

Bussisõidud Mirabeli lennuväljale ja tagasi, 25 eriajast leiate kindlasti sobiva minekuaja juuni-, juuli-, augusti- või septembrikuul. Bussisõidu ajal pakume kerget einet. Mirabeli lennuväljalt Finnair DC-10 reisilennukiga Helsingi ja tagasi.

Ärasõit	Tagasitulek	Kestvus
1. 26. mail	16. juun.	21 päeva
2. 26. mail	30. juun.	35 päeva
3. 26. mail	14. juulil	49 päeva
4. 26. mail	25. aug.	91 päeva
5. 30. mail	30. juunil	31 päeva
6. 30. mail	14. juulil	45 päeva
7. 30. mail	28. juulil	59 päeva
8. 30. mail	25. aug.	87 päeva
9. 16. juun.	7. juulil	21 päeva
10. 16. juun.	4. aug.	49 päeva
11. 23. juun.	14. juulil	21 päeva
12. 23. juun.	21. juulil	28 päeva
13. 23. juun.	4. aug.	42 päeva
14. 23. juun.	1. sept.	70 päeva
15. 7. juul.	21. juulil	14 päeva
16. 7. juul.	4. aug.	28 päeva
17. 14. juul.	28. juulil	14 päeva
18. 14. juul.	11. aug.	28 päeva
19. 21. juul.	11. aug.	21 päeva
20. 21. juul.	1. sept.	42 päeva
21. 4. aug.	25. aug.	21 päeva
22. 4. aug.	15. sept.	42 päeva
23. 11. aug.	1. sept.	21 päeva
24. 1. sept.	15. sept.	14 päeva
25. 1. sept.	29. sept.	28 päeva

Hinnad	Mai, septembri sõidud	juuni, juuli, augusti sõidud
täiskasvanuile	$763.00	$905.00
Lastele	$382.00	$453.00
Sülelastele (alla 2 a.)	$77.00	$ 91.00

10% sissemaksu, mida ei anta tagasi, tuleb maksta kohareservatsiooniga koos. Reservatsioon, samuti piletihind, tuleb teha vähemalt 30 päeva enne ärasõitu. Loobumise juhul pilettite ostu järel, väljaarvatud haiguse või surmajuhtumiga seoses, võetakse piletihinnast 25%.

APEX HINDADEGA HELSINGI VÕI STOKHOLMI

Nüüd on APEX lendusid nii Helsingisse kui ka Stokholmi. Finnair'i uue sõiduplaaniga on võimalik reisida siit igal kolmapäeval, reedel või pühapäeval ja tagasi kolmap., laup. või pühapäeval.

Hinnad	Mai & september	juunist-augustini
Montreal	$798.00	$ 987.00
Toronto	$894.00	$1083.00
Sudbury	$974.00	$1163.00
Sault Ste. Marie	$960.00	$1149.00
Thunder Bay	$960.00	$1149.00
Winnipeg	$960.00	$1149.00
Calgary	$1036.00	$1225.00

Hinnas ei ole kanada lennumaksu $12.50. APEX-hind võimaldab 7—90-päevase Helsingi reisi. Stokholm on vastavalt 14—90 päeva. Reis tuleb reserveerida ja maksta vähemalt 21 päeva enne ärasõitu.

AUTODE ÜÜRIMINE

Soome külastuse ajal võib Finnair korraldada teile auto valmis juba lennuväljale. Auto üürimine nädalas maksab alates $350.00. Iga lisapäeva $50.00 juurde.

FINNAIRI PUHKUSEPILET

Võite lennata Soomes 15 päeva jooksul piiramata soome lennuliinidel. Pileti hind, ainult $235.00.

FINNRAILI PASS

Reisite Soomes raudteepiletiga edukalt ja mugavasti. Pilet õigustab reisima piiramatult kõigis reisirongides kodumaa liinidel 22 päeva. 8-päeva pilet maksab $72.00 ja 15-päeva pilet $105.00.

MAJUTUS HOTELLIS

Meie hotellipakend teeb teie olemise veelgi hõlpsamaks. Ööbimine 2-inimese ruumis maksab vaid $45.00 ööpäevas isikult. Hotellipakend tuleb osta vähemalt kolmeks ööpäevaks. Võite ööbida kõigis SOKOS-hotellides Soomes või Kalastajatorpass või Intercontinentalis Helsingis. Hinda kuulub ka hommikusöök. Hotellipakend on maksev ainult juuni-, juuli- ja augustikuul 1982 ja seda võib reserveerida Finnair'i kaudu.

STOKHOLMI „RISTLEMISED“

Ainult $189.00 isiku kohta. Nautige 2 ööd kestvat edasi-tagasi reisi üle Läänemere Stokholmi. Veedate päeva Stokholmis, kus võite kasutada giididega turismisõite.

Reisihinnas on kabiinimajutus laevas, 2 hommikusööki, 2 õhtusööki puhvetlauast, Stokholmi edasi-tagasi sõidud turismibussidel, 2½-tunnine ringsõit Stokholmis.

Kui teil on rohkem aega, võite kogeda Stokholmi täisristlemist, kus kahes Silja Line laevas veedate unustamata õhtu lisaks reis Helsingist Stokholmi ja tagasi. Teil on võimalus veeta 2 päeva ja üks öö Stokholmis, kus majutuskohaks on Hotell Reisen — Gamla Stanis. Hinna sees on veel ringreisile lisaks 3 hommikusööki ja 2 õhtusööki puhvetlauast laeval, hotelli-majutus, kabiini-majutus oma mugavustega ja edasitagasi sõit turismibussiga Stokholmis. Reisihind ainult $239.00 isikult.

Kõik ülaltoodud eripakkumised müüakse ainult Finnair'i Atlandi lendudega koos. Toimige kiiresti, sest 1. apr. alates hinnad tõusevad.

Tähelepanu: kõikide lendude hinnad on kehtivad 1. jaan. 1982. ja võivad muutuda ette teatamata.

Võtke ühendus reisibürooga või Finnair'iga

FINNAIR

Montreal (514) 282-1173 Toronto (416) 362-1511 Vancouver (604) 687-7582

Toimetusele saadetud kirjandus

USK JA ELU nr. 4(35) — 1981. Eesti Apostliku-Õigeusu kiriku väljaanne. Uues numbris on avaldatud: „Ja rahu maa peal . . .“, Urve Koka luuletus „Mälestus“, Raissa Kõvamees „Kui lähenevad jõulud“, Mia Kare luuletus „Ja sähvatas“, Lydia Trett „Pärimus kolmest kuningast“, „Meie ülemkarjaseid meenutades“, „Palve ülemkarjaste eest“, „Invaliidide aastal“, V. Velleso „Kas oleme väärteel ja pimeduses?“, Leonid Trett piibliaineline ballaad „Simsoni kättemaks“, M. Ervart „Mälestusi Petseri Vaimulikust Seminarist“, „Ja Jumala Sõna sündis naisest“, V. Velleso „Huvitavat väljastpoolt“, „Üksainus püha kogumaapealne . . .“, „Küsimusi ja vastuseid“, Eesti Apostlik-Õigeusu koguduse elust Austraalias, Montrealis, New Yorgis, San Franciscos, Torontos, Stokholmis, „Möödanik fotografeeritult“, ja toimetuse teateid.

EESTI NOORTETÖÖ, EESTI RAHVUSFONDI, EESTI ABI KESKUSE SÕNUMID nr. 2 — 3, 1981. Sisus: „Metsakodu 14-nes leerilaager“, Eesti Noortetöö uudiseid: Rootsi Eesti Päevad „EST-83“ toimuvad 1983. aastal“, „OISE-82 eesti noortele“, ESNMR malevalaager 1982 — Koitjärvel“, „ESTO-80 aruandluse ja lõpetamise koosolek“, „Eesti õpiringide juhatajaile/ Uued juhised õpiringide tegevuseks“, „IV Eesti Organisatsioonide Kongress Rootsis“, „Madriidi konverents“, Eesti Abi informatsioon „Suvitusvõimalused Kunglas ja Ojamaal“.

MITTEILUNGEN AUS BALTISCHEM LEBEN nr. 4/116—1981. sisus: „Wahl baltischer Diplomaten, ins Ehrenpräsidum“, „1. Dezember 1981 in Estland — was ist dort geschehen“, „Jubiläen: Zwei Schulen in Tallinn/Reval 350 und 100 Jahre“, „7. Baltische Konferenz in Lüneburg“. „Betreung baltischer politischer Gefangener“, „Zweites „Marburger Symposion“ über die Univeristäten in der Baltischen Staaten“, mitmeid teisi artikleid, kultuuriülevaateid kolmest Balti riigist, bibliograafilisi märkmeid ja teateid.

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

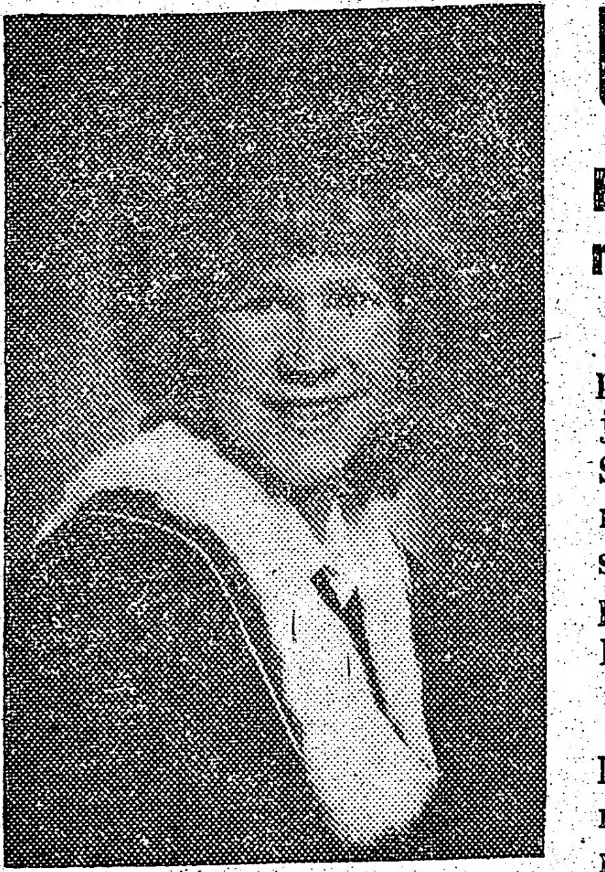

MALLE JÜRIMA

Malle Jürima on sündinud 1959. a. Torontos. Lõpetas Northview Heights keskkooli 1977. a. nn. „Ontario scolarina". Alustas õpinguid Toronto ülikoolis ja lõpetas selle 1981. a. suvel farmakoloogia alal (Bachelor of Science). Jätkab sellel alal edasiõppimist magistrikraadi saavutamiseks sama ülikooli juures, saades Medical Research Council of Canada stipendiumi. Kuulub üliõpilasorganisatsiooni Korp! Indlasse.

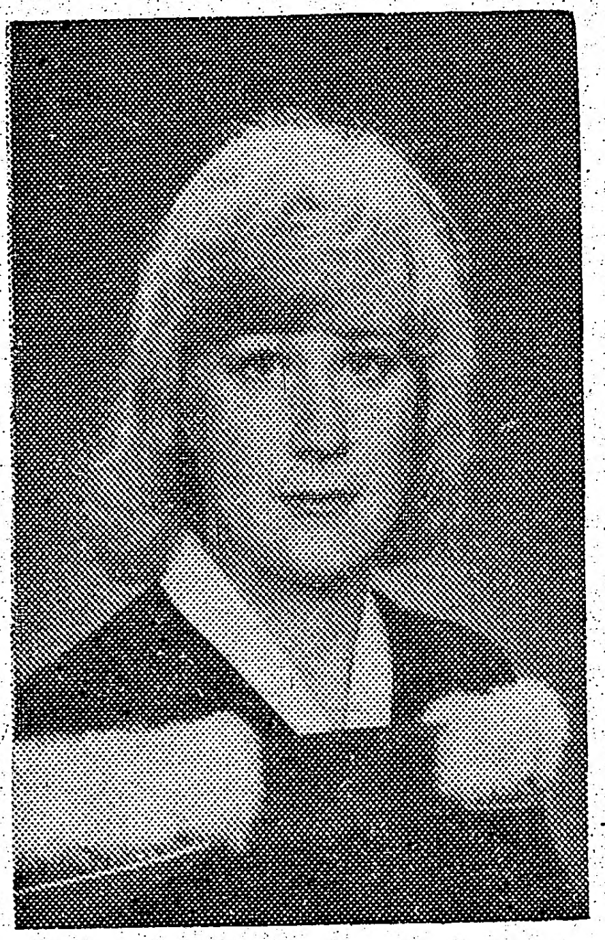

LINDA CHRISTINA NIITENBERG

Sündinud 1958. a. Lõpetas Victoria Park Secondary School'i Honors Secondary School Diplomiga 1977. a. Lõpetas Toronto Ülikooli Chemical Engineer kraadiga 1981. a. Töötab Imperial Oil Ltd. Torontos. Kuulub Korp! Indlasse

VAIKE RANNU

Sündinud Põltsamaal, Eestis. Pärast Põlsamaa Keskkooli lõpetamist asus õppima Tartu Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonda, mille lõpetas 1967. a. inglise keele õpetaja kvalifikatsiooniga. 1979. astus Toronto Ülikooli (University of Toronto), kus saavutas 1981. a. magistrikraadi raamatukogunduse alal. Akadeemiliselt kuulub Korporatsioon Indlasse

MERIKE SILLAMAA

Lõpetas Riverdale Collegiate Instituudi 1965, Toronto ülikooli matemaatika- ja füüsika teaduskonna B. Sc. kraadiga 1969, kontrollsüsteemi inseneriteaduses M. A. Sc. 1972, äritegevuse alal M.B. A. 1981. Kuulub Korp! Indlasse.

Uus raamat Hiiumaast

Elmar Vrageril käsikiri trükivalmis uueks raamatuks Hiiumaa ainetel

Märtsikuu algul pidas Hiidlaste Selts Toronto Eesti Majas oma peakoosoleku, millest võttis osa üle poolesaja seltsiliikme. Kuna seltsi juhatus valitakse kaheks aastaks, siis valimisi sel aastal ei olnud. Seltsi esimees Edgar Liik andis ülevaate möödunud aasta tegevusest, mis haaras ka hiidlaste osa Killamängudel '81, kus seltsi liikmed andsid ennastsalgava panuse Killamängude heaks kordaminekuks. Sel puhul andis esimees üle tiivustuseks ümbrikud Anne Tüllile ja Harry Mürgile, kes olid programmijuhtideks.

Seltsi laekur Hartvig Vanaselja luges ette majandusaruande, mis näitas elavat ja tasakaalus kindlat majanduslikku läbikäiku, kus suuremaks kulupostiks oli ajakiri „Hiiu" ja suuremaks tulupostiks sügisene mardipidu. Seltsi liikmeskonna arv on paisunud kolme ja poolesaja ringi ja uute liikmete liitumine on ikkagi veel suurem kui surma läbi lahkunute arv.

„Hiiu" toimetaja tänas seltsiliikmeid, kes juhatuse kaudu olid tema 70-nda sünnipäeva külalised, **viies talle sünnipäevaks kuldse seltsi rinnamärgi ja seltsi naisringi, kes kinkisid talle laualipu, mis on miniatüür seltsi lipust.** Toimetaja Ludvig Wahtras oli sellest väga liigutatud ja ütles, et ta armastab seltsi kui oma perekonnaliikmeid.

Tegevuskava osas arutati peale traditsiooniliste jaanitulede ja mardipidude ka koostööd teiste maakondlike kogudega, ühispidusid ja ESTO '84 raames toimuvat kolmandat ülemaailmset hiidalaste kokkutulekut.

Hiiumaa Raamatu Toimkonna liige Kalju Leis andis seltsile üle veel viimased osad toimkonna arhiivist ja kirjavahetusest, **ning soovitas tungivalt arvestada organiseeritud hiidluse alguseks Torontos kevadet 1970, mil asutati Hiiumaa Raamatu Toimkond ja registreerusid mitukümmend hiidlast ettetellijatena.** See oli juba neli aastat enne seltsi asutamist. Selts on niisiis loomulik järglane raamatutoimkonnale.

Rõõmsaks uudiseks oli Elmar Vrageri kiri, milles ta märkis, et tal on uue raamatu käsikiri valminud ja loodab Toronto hiidlaste abile selle ettetellimiste kogumisega. Raamatu hinnaks on eelkalkulatsioonide alusel $15.— ja see käsitleb Hiiumaa mitmepalgelist ajalugu, Hiiumaa krahve ja paruneid ning muidugi hiidlasi endid ja nende elu-olu. Koosolekul anti kohe 25 ettellimist ja tellimisi võtavad vastu seltsi juhatusliikmed.

Koosolek lõppes tublidele naisringi daamidele lillede andmisega ja kohvilauaga.

Eestlasele auhind inglise luulevõistlusel

Inglismaal Plymouthis korraldatud luulevõistlusel, millel oli üldnimeks „Drake 400", tuli esikohale eesti päritoluga Philip Gross, kes töötab Groydoni raamatukogus. Auhinna saaja on lõpetanud Devonport High Schooli ja seejärel Sussex ülikooli. Auhinna vääriliseks tunnistatu kandis pealkirja „Full Circle". Auhind anti talle üle Plymouthi linnapea poolt.

Philip Grossi isa asus aastaid tagasi sõdurpoisina Saksamaalt Inglismaale, kus ta lõpetas ülikooli ja töötas seejärele koos inglannast abikaasaga õpetajana kuni pensionile minekuni. J. Gross on pärit Valgamaalt Grosside perekonnast, kellede kodu oli Laatre vallas „Mikut" talus.

Abel Lee kunstiloeng ja näitus

Möödunud neljapäeva õhtul toimus Eesti Kunstide Keskuse ja Tartu Instituudi ühisel korraldusel Abel Lee loenguõhtu koos ta kunstinäitusega. Poolesaja kunstihuvilise ümber kuulasid huvitavat diapositiividega loengut „Kunstilugu koopamaalidest impressionismini".

Enne loengut andis EKK Kunstikomitee esimees O. Timmas lühema iseloomustava kirjelduse ülesseatud näitusele, kus oli üle 30, peamiselt väiksemas formaadis olevat tööd seeriaist „Aknad" ja „Fantaasiad".

O. Timmas ütles, et näitus võiks olla tänase ettekande kokkuvõtteks või selle sissejuhatuseks. Kunstiteosed sisaldavad alati midagi sellest, mis oli aegade alguses ja on ka praegu alles.

Kunstievolutsioon näitab kujutlusviisi ja vahendite muutumist.

Ometi pole viimase 20.000 aasta jooksul toimunud muudatusi inimeste tunnetuses ega nägemises.

Abel Lee esitab fantaasiaid ja aknaid, mis on fantastiliselt head. Timmas ütleb, et ta on üllatatud Lee viimase aja loomingust. Lee on maalinud mitmeis tehnikais ja viimistlusis. Kui kunstnik tahab uue töö algmomenti lihtsustada või täiendada, siis see on kunstiloomingu protsess, kuid ka värvid võivad inspireerida uusi mõtteid. Esitatud tööd ei opereeri liialdustega, kõik annavad tunnistust kindlast distsipliinist ja lõplikust viimistlemisest.

Järgnevas loengus alustas A. Lee eelajaloolise ajaga ja käis läbi kunstiajaloo 25000-aastase ajajärgu impressionismini. Viimasest algab tänapäevane kunstiajajärk,

mis areneb individualistliku tehnika ja nägemisega paljudesse erikatsetuslikesse tehnikaisse.

Lee täpsustades kunsti olemust alustades darwinistliku väitega, et kunstilooming on loomalik ülejäägi energia pärast leiva ja kehakatte muretsemist. Teine vaade on, et loomine on moment, kus inimene on Jumala sarnane samase loomisvõimega. Kolmandaks on kunst omavahelise suhtlemise vahendiks tasapinnal kus sõnu ei kasutata.

A. Lee alustas koopamaalidega, kus olid jäädvustatud loomad.

Peagi sai inimkeha kujutamine kunstiloominguliseks eesmärgiks.

Hispaania koopaist jatkus kunstiloomingu tee Sumerisse, sealt Egiptusesse, Kreetasse, kus see sai juba ilutseva esteetilise iseloomu.

Kreeka klassikaga algab meie kunstiajalugu, koos järelaimamistega Roomas. Sellele järgneb kristliku ajajärgu kunst, kus bütsantsi kunstis taheti austada ja kiita Kristust. Need tööd olid ebareaalsed sümbolid freskodena või mosaiigitehnikas kestes 13. sajandini.

Siis tulid uuendused, kus inimene sai elava ilme ja olemuse.

Kui kreeka aega nimetatakse esimeseks kuldseks ajajärguks kunstis, siis renessanss oli teine,

Leonardo da Vinci, Boticelli, Michelangelo, Titiani, Raffaeli jt. suurmeistritega.

Kiirelt liikus Lee edasi hollandi meistrite kirjeldamisega, kus kunsti ilmusid realistlikud loodustpiltid, kuni Türner, jt. jõudsid muljete maalimiseni, millest saigi Renoir'i, Pizarro, Monet jt. kaudu impressionism, kus peagi tulid uued edasiarengud ja kogu tänapäevane kunst.

Brezhnev viidi haiglasse

Tshernenko täidab päev-päevalt presidendi kohustusi

MOSKVA — Moskvas liiguvad kuuludused, et N. Liidu president Leonid Brezhnev on pärast Taskenti tehtud reisi tõsiselt haigestunud, kuna 75-aastane juht oli läbi elanud kergema südameataki. Ta oli Moskvasse jõudes lennuväljalt raamil ära toodud ja viidud spetsiaalhaiglasse, mis on ainuüksi Kremli eliidile. Öeldakse, et Brezhnev võib jääda nädalaiks haiglasse.

Kommunistliku partei Keskkomitee koosolek, mis pidi toimuma möödunud nädalal, lükati edasi 24. maile. Partei esindaja, kes sellest edasilükkamisest rääkis, keeldus siiski kinnitamast või eitamast teateid Brezhnevi tervisliku seisukorra üle.

Kui Brezhnev lennuväljalt ära viidi, oli pikk rida musti limusiine pargitud haigla ette ja muu liiklus sellele tänavale oli suletud. Haiglasse pääsemiseks oli vaja erilubasid.

Tervise halvenemine on siiski eitamistele või vaikimistele vaatamata

tähelepanu fookusse toonud uuesti tema usaldatava kaaslase ja võimaliku järglase, poliitbüroo liikme Konstantin Tshernenko,

kes on asunud päevastpäeva täitma presidendi ja riigijuhi jooksvaid üleandeid.

Tshernenko on 70-aastane ja on esinenud pidavalt viimastel nädalatel televisioonis ja ajakirjanduses. Ta oli Brezhnevi kõrval, kui Poola kindral Jaruzelksi Moskvat külastas ja veebruaris oli N. Liidu kommunistliku partei delegatsiooni juhiks Prantsuse Kommunistliku Partei kongressil Pariisis.

Ajakiri „Newsweek" avaldas väljavõtte 10-leheküljelisest USA „salaluure dokumendist",

kus on öeldud, et kuigi Brezhnev jääb praegusel juhul ellu, ta tuleb siiski asendamisele.

Otsus tehtavat 24. mail peetaval partei keskkomitee kongressil. Samas tulevat otsustamisele ka, kes on Brezhnevi järglane.

Teistest allikatest on kuuldud, et Brezhnevi haigus pole siiski nii tõsine. Arstid polevat veel kindlad, kas Brezhnev kannatas kergemat südameatakki või oli see ainult atakieelne olukord. Mis see ka oli, aga Brezhnev pole küllalt terve oma töö tegemiseks, talle tehakse pidevalt süstimisi lõuanärvi raviks, tehakse vereülekandeid, kuna tal on kergemal kujul leukeemia ja kannab „spacemaker'it" südametegevuse kontrollimiseks.

TÜTARLAPSED!
LEERIKLEITE
valmistab teile meeleldi moeõmbleja
LEENA TINITS
1926 Queen St. E., Tel. 699-9763
„The Wardrobe Designer"
teisip.—laup. kella 12—6 p.l.
Kleidiriie ja LÕIGE tellija poolt.

Income Tax Preparation
MARK TUOMOLA, B.A.
191 Eglinton Ave. E., room 206
— Soome Ühispanga maja
Tel. 488-1801
Töötanud 1973. a. alates

Rõõmsaid ülestõusmispühi oma lugejatele, kaastöölistele ja ärisõpradele soovivad

„Vaba Eestlase" toimetus ja talitus

Kuna suurreede, 9. aprill on Kanadas üldine püha, siis ilmub käesoleval nädalal suurendatud kujul üks „Vaba Eestlase" number, mis kannab teisipäeva, 6. aprilli kuupäeva.

„Vaba Eestlase" toimetus ja talitus

Rõõmsaid kevadpühi!

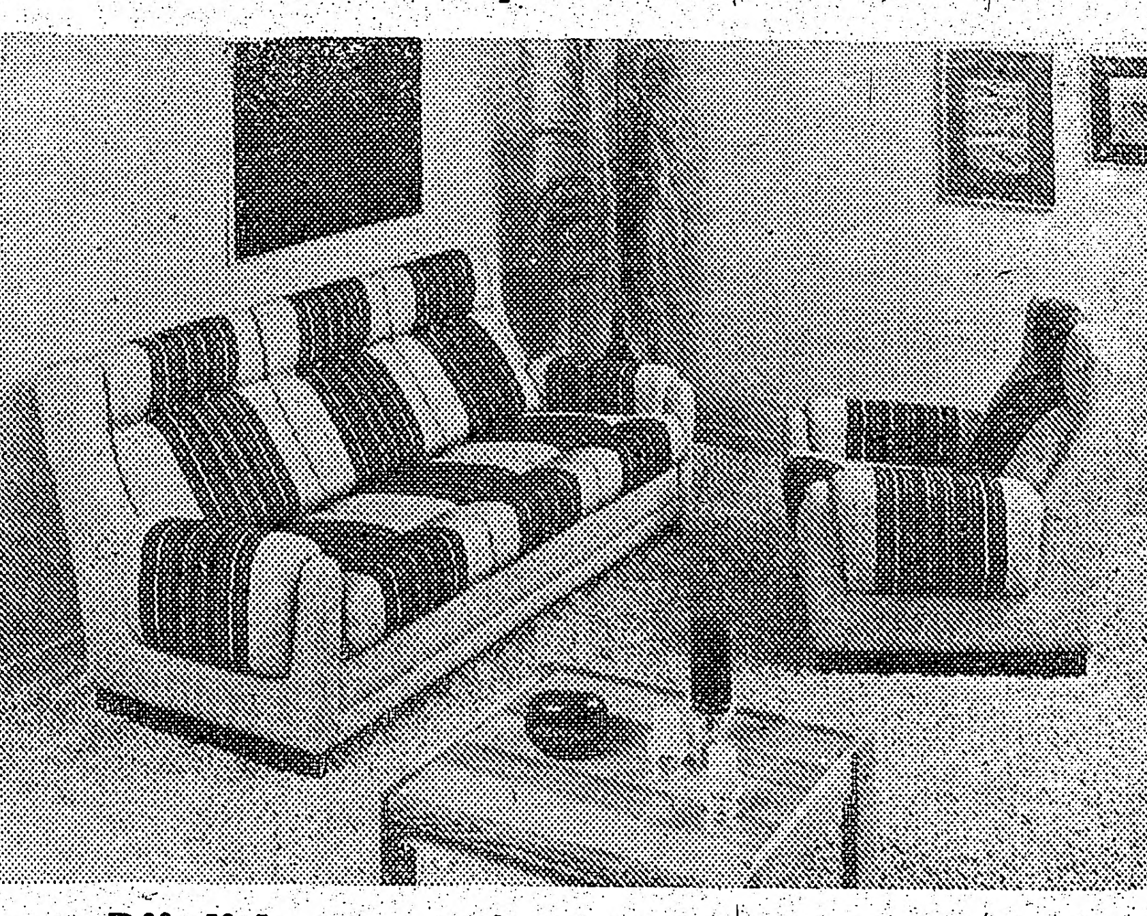

Riiulid, magamistoa-, elutoamööblid, lambid jm.
Suletekid ja tekkide katted jm.
Avatud: esmasp., teisip., neljap., reedel 9—9, kolmap., laup. 9—5
Astuge sisse ja vaadake ringi!
Nolte
SWEDISH FURNITURE HOUSE
475-6016

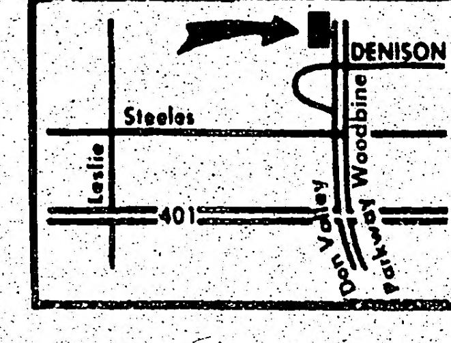

7500 Woodbine Ave. (½ miili põhjapool Steeles'i)

Rõõmsaid kevadpühi!
FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN
281 Danforth Ave., Toronto, M4K 1N2 — Tel. 469-3753

Eriline müük 9. ja 10. aprillil —
2 RUKKILEIBA ÜHE HINNA EEST!
Kevadpühade lauale maitsvaid pagaritooteid ostke meilt!
TELLIMISED PÜHADEKS ANDKE VARAKULT!
Pühadenädalal avatud teisip.-laup. 9—6, ka suur-reedel.
Uued omanikud

Skaudiliikumise juubeliaasta

Eesti skautluse isa Anton Õunapuu

Maailma skautlus tähistab tänavu 75. juubeliaastat ja Eesti skautlus saab 70. On imetlusväärne, et sel ajal kui sidevahendiks oli ainult ajaleht, jõudis skautluse idee Inglismaalt Eestisse viie aastaga. See tuli kolmest suunast: saksa ajakirjandusest, mida lugesid baltisakslased, kuuldi „pfadfinderitest" (rajaleidjatest), venekeelne ajakirjandus tutvustas „noor-luurajaid" (jonõi razvedshik) ja hiljem toodi Soomest „partiolaste" informatsioon. Uurimuse kohaselt mõjutas esimese rühma asutamist vene liin ja esimene rühm oli ametlikult venekeelne, kuid poisse nimetati algusest peale „boi-scoutideks" ja uus sõna eesti keelde tuli inglise originaalist.

Skaudi aasta on 50 nädalat õppust ja kaks nädalat laagrit — oli Baden-Powelli programmi põhialuseks. Aeg ja olud on seda veidi muutnud — õppus vastab nüüd kooli-aastale ja laagrit on ainult üks nädal. Tänavu on Lembitu Maleva poistel kolm päeva oma üksuse laagrit ja nädal suurlaagrit.

Ammuküttide Kotka salk koondusel teoreetilisel õppusel, vasakult Alarik Nurm, Mikk Altosaar ja Andres Musta. Paremal rühma juht Robert Vessmann, taga püsti maleva abivanem Vello Soots, kes on õppeala juht skautide osas ja võtab osa kõikidest koondustest

Foto: Vaba Eestlane

Esimene skautrühm Eestis asutati Pärnus 1912. aasta suvel. Vene kooliõpilase kalendris ilmunud teate mõjul telliti Baden-Powelli „Scouting for Boys" venekeelses tõlkes ja esimesena asutati Hundi salk. Varsti paisus see suureks rühmaks, mis registreeriti tolleaegse Venemaa keskorganisatsiooni „Russki Scout" sekretariaadis ja sai kõlava nimetuse „skautluse pioneer Vene Lääneprovintside rajal". Rühma kohta on olemas põhjalik andmestik, tänu ühe liikme — F. Bliebernichti hilisemale uurimusele.

Esimese Eesti skautrühma poisid olid Pärnu Poeglaste Gümnaasiumi ja Kaubanduskooli õpilased, vanusega 12—14 eesti, läti, vene ja saksa rahvusest. Viimane seik määras, et üksus kasutas ametlikult vene keelt.

Rühma vanemaks oli ühe salgajuhi — Ervin Tammanni isa ja koondusi peeti sageli Tammannide kodus.

Rühma juhiks oli lätlane Viksh-Sabolevsky, kes hiljem skaute organiseeris Riias ja keda lätlased peavad oma skaudiliikumise asutajaks.

Varsti muretseti rühmale oma skaudikodu ja poisid tegid ise selle mööbli. Rühma peaharrastusteks olid tuletõrje-õppus, korrapidamine ja esmaabi. Palju tähelepanu osutati erialadele ja skaudid käisid õppimas linna tislerite, maalrite, lukkseppade ja raamatuköitjate juures. Rühm tegi raha pidude korraldamisega, kus esines rühma laulukoor ja mandoliinide orkester.

Rühma rahvuslikku koostist mõjutasid kaks Esimese maailmasõja sündmust. Augusti 1915 pommitas Pärnut saksa laevastik ja oktoobris 1917 saksa tsepeliin.

Mõlemal korral koolid evakueeriti ja lahkusid peamiselt muulased. Pärast teist evakuatsiooni muutus rühm eestikeelseks ja võttis oma värvideks sini-must-valge.

Algusest peale eesti üksustena asutati 1916 või 1917 Tallinna skautrühmad Poeglaste Kommertsgümnaasiumi ja Reaalkooli juurde. Nende asutajaks oli Soomes spordikoolis õppinud ja seal skautlusega tutvunud võimlemisõpetaja Anton Õunapuu. Varasema aasta kasuks kõnelevad tema rühma liikmete Jüri Noore ja Kustav Kure mälestused, Anton Õunapuu lese jutustus ja seik, et üks salk Õunapuu skaute kohtas 1916. a. svel Pärnumaal Pikavere mõisas põllutööl olevaid Pärnu esimese rühma poisse. Õunapuu rühmad olid tugeva rahvusliku vaimuga. Nende tegevus vaibus Eesti Vabadussõja alates, sest vanemad poisid eesotsas oma juhiga siirdusid vastasutatud Eesti sõjaväkke. Õunapuu mõjuv isiksus, tema rühmade eesti koosseis ning hoiak ja tema enda kangelassurm Vabadussõjas olid põhjuseks, et Anton Õunapuud nimetatakse „Eesti skautluse isaks".

Skautrühmadest enne Eesti iseseisvumist on veel teateid Tallinnast (1914), Tartust (1916), Viljandist ja Valgast (1917).

Viimastesse sattus skautluse „seeme" Miitavist evakueeritud kooliõpilastega.

Enamasti olid need üksused vene eeskujul loodud — skaudi seadused käskivas toonis ja kasvatuslike võtete asemel karmid karistused, seega tõelisest skautlusest üsna erinevad.

Skautide tegevus Eestis keelustati 1918 Saksa okupatsioonivõimude poolt. Põranda-aluse skautluse jatkumisest okupatsiooni ajal on teateid ainult Tartust.

Esimese skaudiraamatuna ilmus Eestis Hugo Valma broshüür „Scout Inglismaal ja mujal". Hugo Valma viibis 1911—1912 õpingutel Saksamaal ja tutvus seal „pfadfinderite" tegevusega.

Eesti skaudi käsiraamatu koostas varem mainitud Ervin Tammann Pärnus kohaliku kirikuja kooliõpetaja Järve ja ohvitseri, hilisema poliitikategelase, Joh. Holbergi kaasabil.

Käsikiri anti kuskile lugemiseks ja jäi kadunuks.

Võrdluseks on huvitav tõmmata skautluse arengu paralleele teistele maadele. Ühendriikide skautluse tekkimise mõjutajaks sai ühe Londoni, Inglismaa skaudi heategu. Uduses linnas eksinud ameerika kirjastaja W. D. Boyce leidis omale ühe skaudi teejuhiks, kes hiljem juhatas ta ka Baden-Powelli büroosse. See juhtus aastal 1909. Järgmisel aastal inkorporeeriti Ühendriikide skautide organisatsioon.

Umbes samal ajal tekkisid esimesed skautide üksused Kanadas, keda 1910 aastal külastas ka Baden-Powell, mõjutades suurt uute rühmade asutamist ja liikmeskonna kasvu.

Skautlusega võrdset plahvatuslikku edu ei ole nautinud ükski organiseeritud liikumine. See tõendab algatuse sisulist ja ajalist õigeaegsust.

Heino Jõe

Kaks meditsiinialast stipendiumi

Huko Järve mälestusfond jagas õppetoetusi

Huko Järve mälestusfondi juhatus, koosseisus Elisaveta Järve, Martin Juhkam ja Heinrich Mark, määras Huko Järve Mälestusfondist stipendiumid kahele arstiteaduse üliõpilasele, kummalegi 4.000 krooni (ca $800). Need eesti üliõpilased on Marje Lepp ja Rein Ustav.

Marje Lepp õpib arstiteadust Göteborgi ülikoolis. Ta on varem õppinud arstiteadust Umea ülikoolis ja psühholoogiat ning kunstiajalugu Göteborgi ülikoolis. Ta on töötanud psühholoogina vaimuhaiglas ja praktikandina teistes Rootsi ja Soome haiglates. Marje Lepp on lõpetanud Norrköpingi Eesti Täienduskooli, on kaasas Põhjalatütarde-Kalevipoja skautlipkonna rahvatantsu rühmas, on liige Eesti Arstide Seltsis ja kuulub Korp! Filiae Patriae koosseisu.

Rein Ustav õpib arstiteadust Stokholmis Karolinska instituudis. Ta on varem õppinud arstiteadust Austrias.

Rein Ustav on lõpetanud Stokholmi Eesti Algkooli, rootsi gümnaasiumi ja Stokholmi Eesti Gümnaasiumi.

Ta on kuulunud eesti skautlusse skaudina ja skaudijuhina ja on korp! Ugala liige.

Huko Järve Mälestusfondi on moodustanud Eesti Komitee juurde pr. Elisaveta Järve Norrköpingis oma sõjas kadunuks jäänud poja mälestuseks. Ta on Fondi põhikapitaliks annetanud juba 150.000 krooni (ca $30.000). Fondi eesmärgiks on stipendiumide andmine arstiteaduse üliõpilastele ja Apostliku Õigeusu kiriku vaimulikeks õppijaile.

EVALD UUSTLAU

Efka Uustalu

Üks väärt skaut vähem

Skautidel on n.n. teemärgid, mis jäetakse maha käidud tee äärde. Järgmine skaut, kes tuleb seda teed, saab teemärkidest hoiatusi, juhiseid ja näpunäiteid oma teekonnaks. Teised neid märke ei mõista. Skaudid mõistavad neid ka siis, kui nad teineteist isiklikult ei tunne. Viimane teemärk — punkt ringi keskel — tähendab: „mäng on lõppenud, läksin koju". See märk pannakse skaudi nime juurde, kui ta oma maise teekonna on lõpetanud.

Eesti eluloos on juttu mitmesugustest kirjanduslikest, kunstilistest ja poliitilistest rühmitustest, kuhu koondusid peamisel noored, kes kujundasid ja andsid midagi. Kahekümnendatel ja kolmekümnendatel tekkis üks rühmitus — õigemini vennaskond — mis täiesti erineva iseloomuga moodustas tiheda võrgu üle kogu Eesti. Need olid innustunud skaudid kõikides Eesti linnades ja asulates, kes kohtasid harva aastakoosolekutel, matkadel ja laagrites, kuid kelle seas valitses vastastikune usaldus ja päris kindlad eetilised normid. See vendlus sai karastust skaudiliikumise ülevõtmise taotlustest ja käis hästi raskelt läbi sõjasündmuste sõelast. Järele jäänud poistest said mehed väga veendunud ja päris kindla kohusetundega Eesti ja eestluse suhtes.

Evald Uustalu tuntakse diplomaadina, ajaloolasena, soomepoisina ja sulemehena. Vähem tuntud on, et ta oma diplomaadi-karjääri alustas juba 1929 poisina Inglismaal skautide maailma-jamboreel Eestit esindades. Ka see, et ta juba 1945 oli Eesti taas-organiseeritud jõudude peastaabi — Eesti Skauttöö Keskuse Rootsis liige. Ja et ta kümmekond aastat hiljem, kui vaba maailma esimest eesti skautüksust — Stokholmi Kalevit — ähvardas lagunemine, viivitamatult hüppas tegeliku skaudijuhi ülesannetesse.

Oma viimases pikas kirjas 5. veebruaril 1982 tegi Efka kokkuvõtte meie tööst Eesti huvides: „. . . muidu on Rootsis olukord enam-vähem sama, kui see arvatavasti on Kanadas. Endisi skaudipoisse on eesti asja juures igal alal. Mõnes kohas on nad juba juhtimise enda kätte saanud — näiteks Tillu ja Norvell kamp, siis Vilval REE juures jne. See on ikka imetlusväärne, kuidas see vana kuuluvus skautide kampa vastu peab. Kõigiga, kes kunagi kaasas on olnud, saab asju ajada. Valgaraudasid ja kiusumehi me ilmselt kasvatanud pole, kuigi meil omavahel vahest ütlemist oli . . ."

Kui me nüüd paneme skaut Efka Uustalu nime taha mängu lõpu teemärgi, siis teeme seda uhkusega südames. Efka mängis oma elumängu nagu kõige paremat sorti eesti skaut ja läks kindlas veendumuses, et praegused poisid ei reeda eilsete poiste ideaale.

Heino Jõe

RÕÕMSAID KEVADPÜHI!

TORONTO H. P. Rooneem's BAKERY 484 QUEEN ST. W. - TEL. 366-1205, 366-3619

484 Queen St. W. Toronto, Ont. M5V 2B2 — Tel. 366-1205, 366-3619

Rõõmsaid kevadpühi vennasrahvale!

SAMPO SAUNA

1413 KINGSTON RD., SCARBORO M1N 1R1
TELEFON 691-2297
BURKS FALLS, HWY 520, ONT. TEL. 1-705-382-3520

Lõbusaid kevadpühi!

Viking BAKERY

A. Tralla & Sons Ltd.

32 Advance Road, Toronto, Ont. M8Z 2T4
Telefon (416) 239-3031

Kõikide leibade valmistamisel kasutatakse allikavett

Rõõmsaid kevadpühi soovime lilledega

PERCY WATERS FLORIST INC.

445 Danforth Ave. ★ Telefon 463-1125

Toronto, Ont. M4K 1P2

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

Toimetaja kodus
väljaspool tööaega:
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks toll ühel veerul $4.25
esiküljel ...... $5.—
tagaküljel $4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
1955 Leslie St.
Don Mills, Ont.
M3B 2M3
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

RÕÕMSAID KEVADPÜHI!

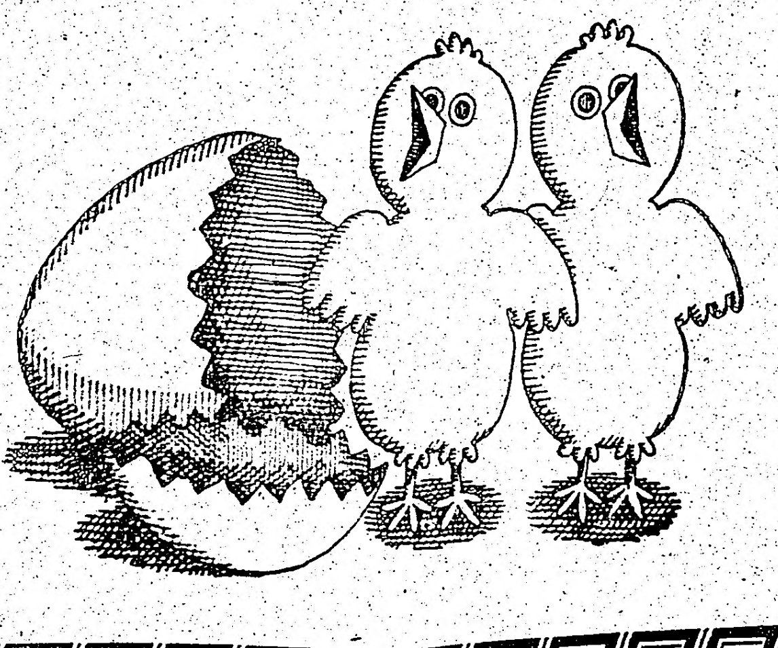

Rõõmsaid ülestõusmispühi!

MURRAY E. NEWBIGGING

Matusebrüoo

M. Wayne Hamilton
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd. Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 — 489-8002

SEAWAY MEAT MARKET

1960 Queen St. E. Toronto M4L 1H8 — Tel. 691-2861

FRED FRITZ

Rõõmsaid kevadpühi!

HILLSIDE BAKERY

SOOME PAGAR

2851 LAWRENCE AVE. E. (Brimley) — Tel. 261-2238

— PAGARISAADUSED JA DELIKATESSID —

rukkileib, sepik, soome kardemonisai, lihapirukad, piparkoogid, maitsvad tordid, SÜNNIPÄEVAKRINGLID

Rõõmsaid lihavõttepühi!

Broadview Delicatessen

141 Danforth Ave. (Broadview j.) Toronto M4K 1N2

Tel. 465-9905

Poko's Meat

376 College Street, Toronto, Ont. M5T 1S6

Tel. 922-1300

Lõbusaid pühi!

FUTURE BAKERIES

739 Queen St. W. Toronto, Ont.

Telefon 368-4235

Teos eesti eksiilbotaanikust

Möödunud aasta jõulu eel rikastus eestlasi ja Eestit käsitlev ingliskeelne kirjandus agronoom-botaanik Aleksander Tamsalu biograafiaga. Raamat, mille tiitliks „A Botanic in Exile“ (Taimeteadlane -maapaos) ilmus Hamiltonis asuva Kuningliku Botaanika-aia (Royal Botanical Gardens) tehniliste bülletäänide sarjas. Selle autoriks on kanadalane, loodusteadlane John B. Lord, kellele viiekümnendatel aastatel, enne Tamsaluga kohtumist, oli Eesti, selle ajalugu ja kultuur, rahva tõekspidamiseks ja kombed, täiesti võõrad.

Alesander Tamsalu (Tomson) ilmumine 1955. a. Hamiltonisse ja tööle asumine sealses botaanikaaias jättis talle intensiive tegevuse kõrval vähe aega kaasteenijatele oma tagapõhja tutvustamiseks. Ta äratas aga tähelepanu oma töökusega ja viljakusega juba algusest peale ja see kestis kuni surmani 1960. a. Nende viie aasta jooksul pani ta kokku üle 9800 eriliiki taimest koosneva herbaariumi. Hamiltoni botaanikaaia kogu peetakse üheks paremaks ja täielikumaks P.-Ameerikas. Paralleelselt herbariseerimisega uuris ta oma töökoha ümbruse taimkatet, ja seda ulatuses, mida Ontarios polnud varem tehtud.

Kui T. Tamsalu nimi taimeteadlaste hulgas üha esile kerkis, tekkis 1975. a., s.o. 15 aastat pärast Tamsalu surma, loodusteadlasel Lordil kava ka Tamsalu varasema töö ja tegevuse põhjalikumaks tundmaõppimiseks ja biograafia kirjutamiseks.

Ei ole kahtlust, et see töö nõudis erakordset andumust, sest nagu eelpool märgitud, oli talle Eesti ikkagi mingiks eksootiliseks, tundmatuks maaks.

Teadusemehe järjekindluse ja püsivuse tulemusena valmis viie aasta jooksul raamat, mille 128 leheküljel antakse ajaloolisel tagapõhjal Aleksander Tamsalu elukäigu kohta haruldaselt üksikasjalik ülevaade. Autor on kirjeldanud ajajärku ja tingimusi, mis mõjutasid ja kujundasid vaatlusaluse Tamsalu elu ja saatust.

Selgub, et Tamsalu elukäik ei olnud sugugi tüüpiline teadlase oma. Traagilise joonena käib läbi teda tabanud ebaõnn oma haridusttõendavate dokumentide hankimises ja hoidmises. Need kas jäid revolutsioonilisele Venemaale või läksid kaduma sõjaolukorras. See püstitas Tamsalule ületamatuid takistusi edutamise puhul nii kodumaal kui võõrsil. Nendele raskustele lisandusid teatud iseloomujooned, mis pidurdasid mehe täieliku jõudlusvõime esile tõusmist ja selle hindamist. Kuna Tamsalu oli agronoomilise ettevalmistusega, siis ei olnud tal mingeid raskusi taimeteaduste alale siirdumisega. See sündis Eesti Vabariigi lõpupoole ja alles siis kui ta oma teadmisi oli tõendanud praktilise tööga.

Selle perioodi käsitlemisel heidab autor pilgu loodusteaduste arengule vabas Eestis ja selle prominentsemale esindajale Tartu Ülikoolis, prof. dr. Theodor Lippmaale ning tema teedrajavale õpetusele taimkatte uurimise alal.

Tamsalu, võtnud kord omaks Lippmaa printsiibid, rakendab ja tutvustab neid oma töös kõikjal, kuhu ta läheb.

Ameerika Ühendriiges, kus eelpool nimetatud süsteem oli tundmata, valmistas sealsetele teadusmeestele Tamsalu teaduslike tööde jälgimine raskusi, mis omakorda takistas tal vajaliku tunnustuse leidmist.

Põgeniku teekonnal, eriti ingliskeelt kõnelevais mais, lisandub hariduse dokumentide puudumisele vaevaline keeletundmine. See oli omane paljudele põgenikele, kuid suureks takistuseks teadusilma sisselülitumisel.

Autor J.B. Lord nimetab teose eessõnas hulga nimesid, kes tema ettevõttesse olid positiivselt suhtunud ja andmete kogumisel tõhusalt kaasa aidanud,nagu A.Tamsalu tütar Aino Tera, eriteadlased doktorid Elmar Leppik (†), Liivia Laasimer, Henrik Aasmaa, Endel Aruja jt.

Neist leiab erilist esiletõstmist prof. emer. dr. Elmar Järvesoo, kellele A. Tamsalu biograafia on ka pühendatud.

Dr. Järvesoo, kes on pikemat aega tegelenud eesti ajaloo, eriti selle agronoomiliste teaduste arengu uurimisega, on abistanud autorit kodumaa ajaloo ja seal toimunud teadusliku tegevuse kohta materjalide hankimisel, kui ka ajaloosse puutuva osa korrigeerimisel.

Biograafia kaanekujundus,kus A. Tamsalu portree sini-must-valgel tagapõhjal, on eestlastele teatud meeleolu loojaks, kuid võib takistada selle levikut kodumaale. Sisus esineb mitmesuguseid kaarte ja tabeleid ning rikkalikult pilte Tamsalust erinevatel elujärkudel.

Eesti traagilise ajaloo ja selle teadusliku tegevuse kui ka põgeniku saatuse käsitlemise tõttu on raamat Eesti maad ja rahvast tutvustavale niigi vähesele literatuurile sobivaks lisaks.

„A Botanist in Exile“ on heal paberil ja meeldiva kujundusega ning inflatsiooni arvestades võrdlemisi odav ($3.50 ja $1.00 saatekulu). Seda saab tellida aadressil: „The Royal Botanical Gardens“, Box 399, Hamilton, Ont. Canada. L8N 3H8.

L. Koobas

● Las Vegasesse lendas koos abikaasaga Buffalos elav Richard Valdov. Nad tahavad seal tähistada R. Valdovi 70-ndat ja nende poja Toomase 40-ndat sünnipäeva. Toomas Valdov töötab Las Vegases Valley Bank of Nevada asepresidendina. Las Vegasesse saabub ka Valdovite vanem poeg Jüri Washingtonist ja noorem poeg Rein abikaasaga, kes elab New Yorgis. Perekonnapea R. Valdov on omaaegne tuntud sportlane jalgpalliväljakuilt, kes võistles Tallinna Jalgpalliklubi, Tallinna Kalevi ja Estonia värvide all ning Eesti rahvusmeeskonna koosseisus.

Rõõmsaid kevadpühi!

GROVE FLORIST

269 Danforth Ave., Toronto
Telefon 463-4201, õhtuti 469-2654

OLEME SPETSIALISTID PRUUDIBUKETTIDE JA MUUDE PULMALILLEDE ALAL.

Avatud 9—6, reedel 9—9.

Saadame lilli üle terve maailma

CHARGEX ● MASTERCHARGE

Rõõmsaid kevadpühi!

FINLANDIA

SOOME VODKA

Peenemaitselised veinid, õlled ja viinad Austriast, Saksamaalt, Prantsusmaalt, Jugoslaaviast.

GYAKI AGENCIES

25 Golden Gate Court, Scarboro, Ont. M1P 3A3
Telefon 299-5080

PULMAD ☆ PEOD JA BALLID ☆ KOJU TOOMINE
VIINALOAD

Rõõmsaid kevadpühi meie eestlastest klientidele

soovib

PETIT PARIS

Cake & Coffee Shop Inc.

2384 BLOOR ST. WEST, TORONTO, ONT. M6S 1P5
TELEFON 769-9881

Proua ja härra ERIC NAUS

Rõõmsaid kevadpühi vennasrahvale!

PARKWAY BAKERS LTD.

127 MANVILLE RD., UNIT 14, SCARBOROUGH,
ONT. M1L 4J7

TEL. 751-0066

Rõõmsaid pühi!

Parkside Meat Market

335 RONCESVALLES AVE.
TORONTO, ONT. M6R 2M8 — TEL. 535-1258

Rõõmsaid kevadpühi!

KANGAS SAUNA HEATERS

Box 396, Willowdale, Ont. M2N 5T1

Telefon 222-7142

Rõõmsaid pühi!

PRAGUE MEAT PRODUCTS CO. LTD.

638 QUEEN ST. W.
TORONTO M6J 1E4

TELEFON
364-1787

!

A

Austriast,
aviast.

M1P 3A3

KOJU TOOMINE

estlastest

IS
op Inc.
NT. M6S 1P5

rra ERIC NAUS

rahvale!

S LTD.
BOROUGH,

arket
E.
L. 535-1258

EATERS
M2N 5T1

ODUCTS

TELEFON
364-1787

Rõõmsaid ülestõusmispühi!

ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOME LTD.

Matusebüroo

467 SHERBOURNE STREET, TORONTO, ONT. M4X 1K6

TELEFON 924-1408

THOMAS L. MORRISON
President

Rõõmsaid kevadpühi!

SUUR KEVADMÜÜK
20% HINNAALANDUST
Soome klaaskaubad, puuvillased kangasriided,
roostevabast köögitarbed, küünlad, saunatarbed
MURDMAASUUSAKOMPLEKTID SPETSIAALHINNAGA
SUOMI-AITTA
ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST
2031 Yonge St., Toronto, Ont. M4S 2A2 — Telefon 483-6650

Rõõmsaid kevadpühi!

Poko's Meats & Delicatessen

767 MT. PLEASANT RD. TORONTO, ONT. M4S 2N4
TELEFON 488-2078

Rõõmsaid kevadpühi!

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstikäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd,
puunikerdused, keraamika.

Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Rõõmsaid ülestõusmispühi!

ANNETTE BAKERY

45 ALGIE AVE. TORONTO, ONT. M8Z 5J9

Telefon 255-6791

PEAMURDMIST PÜHADEKS

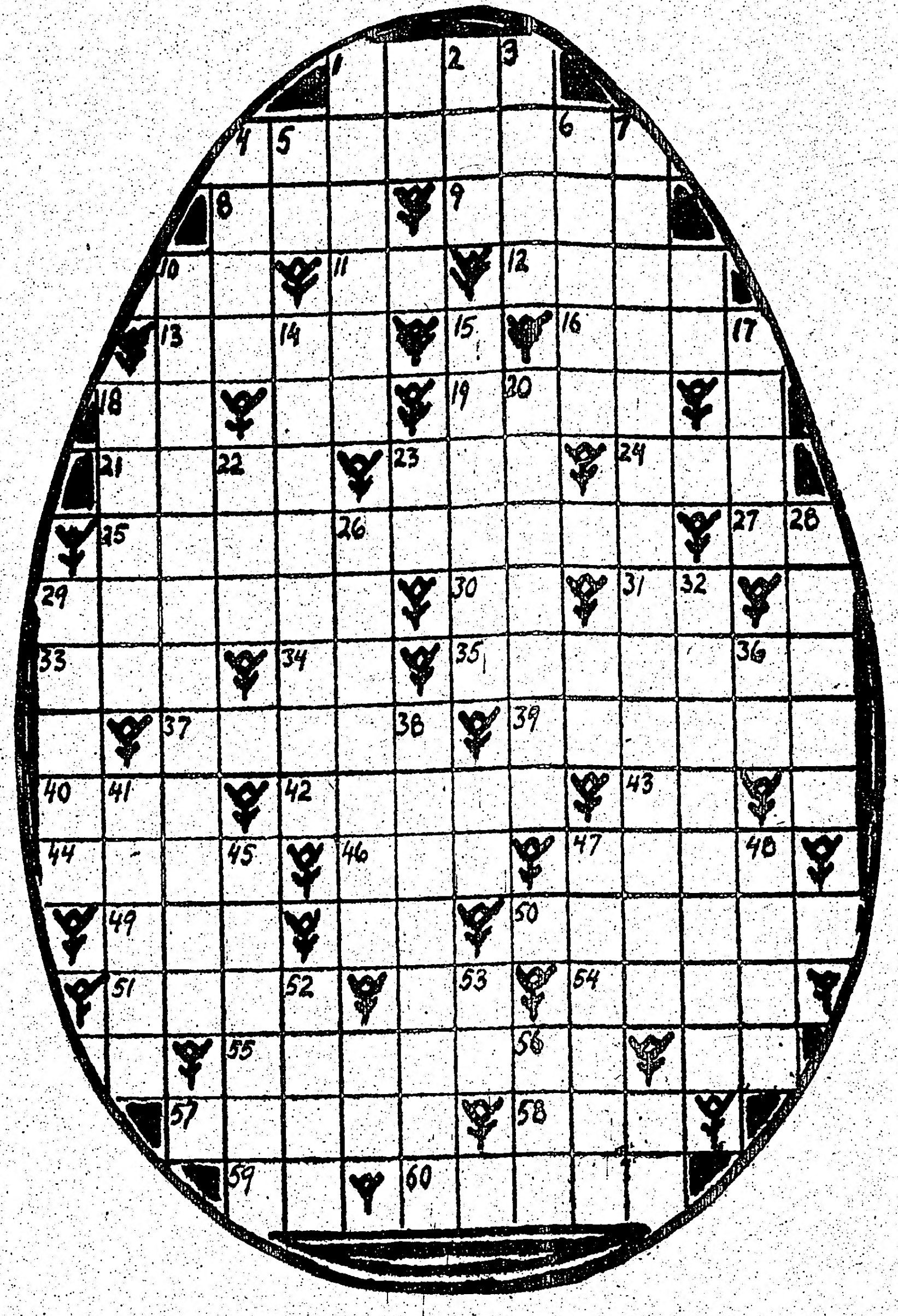

Põikread: 1. Seda on tänavu 11. aprill, 4. Mõiste muusikas, 8. ... Eesti — endine eesti ajaleht, 9. Mehenimi, 10. Sinu, 11. Mehe tiitli lühend, 12. Kolmekordne kalavõrk, 13. Naisenimi, 16. Parem, 18. Jõgi Siberis, 19. Soome mehenimi, 21. ... reede — osa pühadest, 23. Partitsiip eesti keeles, 24. Hurtsik, 25. Muusikariista klahvistik, 27. Mehenime lühend, 29. Kristuse ema, 33. Terava otsaga ese, 34. Kaubanduslik lühend, 35. Võrkpallimeeskonna mängijad, 37. Lahing Eesti Vabadussõjas, 39. ...mahl — punane vedelik, 40. Sada, ühes võõrkeeles, 42. Eesti kunstnik-illustraator, 44. Riietusese, 46. LRO esimene sekretär, 47. Kanada ajalehtede nimi, 49. Mitte halb, 50. Teadmiste, tarkuse edasiandmine, 51. Ameerika naiskirjaniku eesnimi, 54. Tükid tervest, 55. Lähetaja, 57. Vana linn USA idarannikul, 58. Eesti teadeteagentuur, 59. Isiklik asesõna, 60. Hea külg, paremus.

Püstread: 1. Pühadetoit, mitmuses, 2. Suur kala, 3. ...saksa — mägi Soomes, 4. Sama, mis 21 põikridades, 5. Sina prantsuse keeles, 6. Andmete või arvude kogu, 7. Nendes helitöödes kirjeldatakse Kristuse kannatuslugu, 10. Vahend munade värvimiseks. 14. Eesti kirjanik 19. saj. lõpus, nimi ja eesnimi, 15. Usu puudumine, 17. Kuulub pühade juurde, 18. Eesti maalikunstnik, 20. Kõnekeelne väljend tühja jutu kohta, 22. United Arab Republic — lühendatult, 23. Kolmas isik, 26. Gruusia luuletaja, 28. Tugeva vihma heli, 29. Karastav jook, 32. Piltlik väljend liikuva aja kohta, 36. Eessõna ingl. keeles, 38. Metsarikas ala Eestis, 41. Asuvad taevalaotuses, 45. USA osariik, 47. Harrastab sportlane, 48. Mehenime lühend, 52. Kohanimi Harjumaal, 53. Sidesõna, 56. Eessõna.

RISTSÕNA Nr. 1097
LAHENDUS

Põikread: 1. Klaver, 6. Tõttav, 10. Semud, 11. Pisuke, 12. Piilur, 13. Odamees, 14. Emak, 16. Ikka, 18. Voor, 19. Meremees, 22. Imal, 24. Veranda, 25. Soolaga, 27. Kaal, 29. Verimust, 32. Eine, 35. Imik, 36. Esto, 37. Havanna, 39. Satiir, 40. Diktor, 41. Ütlen, 42. Kaktus, 43. Raasud.

Püstread: 1. Kippel, 2. Austav, 3. Esko, 4. Reederid, 5. Nuumama 7. Õgis 8. Tuluke, 9. Varvas, 12. Peer, 15. Kohalik, 16. Imeline, 17. Kerge, 20. Elsa, 21. Kerem, 23. Maks, 26. Oleander, 28. Atlanta, 29. Virsik, 30. Ristik, 31. Udar, 33. Esitus, 34. Noored, 37. Himu, 38. Aina.

Rõõmsaid kevadpühi!

Pühadelauale traditsiooniliselt head maiustused nagu

shokolaad
martsipanist
kanapojad ja
jänkud

Samuti

pashad
babad
tordid

NEED KÕIK ON PÜHADEMEELEOLU LOOJAD

THE LANES
120 ADELAIDE W.
363-9912

COLONNADE
131 BLOOR W.
962-0662
TORONTO

AMJARV'S
SWEETS

602 YONGE ST.
922-5346

Rõõmsaid ülestõusmispühi!

RALPH DAY
Funeral Home
180 Danforth Ave. Toronto, Ont. M4K 1N1

463-3870

Funeral Director W. A. DUNLOP

Rõõmsaid ülestõusmispühi!

VIKING FOODS & IMPORTS
133 LAIRD DRIVE, TORONTO, ONT. M4G 3V5
TELEFON 425-0450

Äri avatud pühade nädalal: teisip., kolmap. 8—6, neljap. 8—7,
SUUR-REEDEL SULETUD.

Laupäeval 8—4. Esmaspäeviti suletud.

Tervitusi kevadpühiks!

KOHO INTERNATIONAL TRAVEL TORONTO

KOHO International
Travel
191 Eglinton Ave. East, Suite 104
Toronto, Ontario M4P 1K1, Canada
Telefon 485-9437

Rõõmsaid ülestõusmispühi!

R. S. KANE
Funeral Directors

4812 YONGE STREET (Sheppardi lähedal)
WILLOWDALE, ONTARIO M2N 5M9

Telefon 221-1159

Häid pühi vennasrahvale!

Scandia Delicacies
2079 Yonge St. Toronto M4S 1P8 • Tel. 489-0162
PEOLAUDADE KORRALDAMISI ETTETELLIMISTEL.
TERE TULEMAST!

Häid pühi!

PETER A. VESA, Q.C.

„VABA EESTLANE“ on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 6. aprillil 1982 — Tuseday, April 6, 1982

Iludusseep

Kupu-Anna tuli ühel laupäeval meile ja küsis:

„Kuidas te elate ja kuidas tervis ka on? Võib-olla tahate kuppu lasta? Mul on nüüd uusi kupusarvi juures ja masina lasksin ka ära parandada. Noad on nüüd nii teravad, et kui kord masina nupu peale vajutan, siis löövad krahuti läbi naha, valu ei tunnegi. Muudkui paneme aga kupusarved külge ja laseme kõik selle musta vaevavere ja haiguse ihu seest välja. Ega need tohtrid ei oska inimesi ega haigusi parandada, aga kupp, kupulaskmine, see on iga haiguse vastu ja alati teeb inimese terveks.“

Ema ütles: „Ei tea kedagi, mul polnudki suurt haigust ja käskisin sul kaheksa kuppu piha peale panna, aga sa hullvaim, raiusid kogu selja puruks ja panid kaksteist. Ma jäin nii nõrgaks, et ei saanud Värvu saunast ära tulla. Nädal aega kõrvad kohisesid ja jõudu polnud olemaski. Arvasin, et suren kohe ära, aga nüüd on juba natuke parem. Enam ma kuppu ei lase panna.“

Ämm ütles ka:

„Seekord oleme kõik terved ja kuppu ei lase panna, aga teiste naised need rääkisid, et nad olid seest ära venitatud ja lubasid kuppu lasta kui Anna tuleb. Mine sinna vaatama!“

Kupu-Anna ohkas ja kurtis:

„Terve küla olen ma läbi käinud, aga keegi ei taha kuppu lasta, kõik on terved kui hobused! Aga, perenaine, sinul on tütar juba vana, aga mehele veel pole saanud. Oi, oi, oi! Küll on need mehed rumalad, et ei näe, kui on kena tütar, lahke perenaine, rikkus majas ja kaasavara suur! Kõik on, mis vaja. Tütrel kuju on, jume on, aga palge peal puna ei ole. Kuule, perenaine, ma aitan su tütre mehele panna! Ma oskan niisugust iludusseepi teha ja keeta, et kui sellega nägu pesta, siis kõik kortsud võtab palge pealt välja ja nägu klantsib ja õhetab. Oi, kui selle seebiga nägu pesta ja meeste juurde minna, siis kõik mehed vahivad, tähele panevad ja varsti naiseks kutsuvad. Kui palju ma sellega olen inimesi aidanud ja tüdrukuid mehele pannud! Vot, oli siin Palastvere kandis üks talu. Perenaine kitsi kui kurivaim, tütar vana ja inetu, et ei julga peale vaadata. Lasksin seal kuppu perenaisele ja tütrele ka. Jäin sinna ööks ja õhtul ajasime juttu, siis perenaine hakkas paluma: „Kallis Anna, aita mu tütar mehele panna! Ma maksan sulle, mis tahad, aga aita tütar mehele panna.“ Paluvad ja nutavad, nutavad ja paluvad. Mul niisugune õrn süda, et kui inimestel häda on, siis ei saa vastu panna ja aitan kohe, kui saan. Mul lehma ega siga ei ole, siis nemad andsid omalt poolt seebikraamid, mina tõin apteegirohud hulka, salasõnad lugesin sisse ja siis keetsin neile seebi ja viisin kätte. Pakkusid küll raha, aga mina ei võtnud, et kui tütar juba mehel on, siis andke, mis ise arvate. Kui hakkas aga selle seebiga pesema, siis kuu aja pärast oli juba mehel. Noore mehe sai ja rikka talu peale sai perenaiseks. Mineva nädala sees käisin Torma pool oma kupusarvedega ja läksin ka seda noort perenaist vaatama. Kus tema tänas mind! Ja seda kosti, mis ta mulle kaasa andis!

Väga ilusasti elavad. Annaks Jumal aga tervist ja lapsi neile!“

Meil ämm jäi kohe kõhevile ja küsis:

„Kuule, Anna, mis sa võtad maksu, kui meile ka selle seebi teed?“

Anna ütles, et tema maksu midagi ei võta, toogu aga oma materjal tema poole, küll tema teeb seebi ära. On vaja kanamune, võid, kohupiima, koort ja rõõska piima. Apteegirohud ja salasõnad paneb omalt poolt hulka. — „Teil lehmad on, teil kanad on, tooge kraami rohkem ja mina raha ei võta sugugi. Tooge laupäeva õhtuks kraam mulle Pajule koju, kui nädal aega seda seepi keedan, siis laupäevaks on seep valmis ja võite kätte saada.“

Ämm ütles:

„Või meil piima puudust on, ja kanad munevad ka hästi, küll ma laupäeva õhtuks kõik kraami sinna toon.“

Anti Annale kostikompsud kaenla alla, see tänas ja läks. Isa urises ja ütles ämmale: „Mis sa, ema, möllad selle Kupu-Annega, petab teid ja teie, rumalad, usute ka. Ei ole talle vaja midagi viia, petmisest ta elabki.“

Ämm ütles isale:

„Tohoh, Jakob, häbemata, ei taha, et oma õde ka mehele saaks!“

Isa juttu ei pandud tähelegi. Nädal aega seediti seebikraami. Meile, lastele, see aeg võid ega piima ei antud. Petipiima anti küll ja koorekirnu alt august lasti koorevett, aga meie seda ei tahtnud. Laupäeva lõunaaeg pandi hobune vedruvankri ette. Ämm pani uued riided selga, kollase siidräti pähe ja istus keset vankrit. Ema ja Loovi tirisid kompse ja lännikuid ümber ämma. Koorekirnu ja piimaplaskud pani ämm põlvede vahele, et ei loksuks ega läheks ümber. Munakorv pandi külje äärde, teise külje poole võilännik ja kohupiimalännik. Rätiku sisse mässiti veel seapekki ja lambarasva: „Võib-olla on veel vaja, et seep kangem ja parem tuleks.“

Ämm sõitis minema, enne ütles veel: „Vaja aegsasti hakata minema, kümme versta tuleb minna jalg-jalalt, et kraamid ei loksuks ega põruks.“

Õhtuks oli ämm tagasi. Teised lännikud jäid kõik sinna, aga koorekirnu tõi ära, ütles et ei ole, kuhu koort panna.

Nädalapäevi muud juttu ei olnud kui seebijutt. Ema arvas, et see võib küll õige olla, et seep näonaha ilusaks teeb ja võib-olla on veel head tagajärjed. Ämm arvas, et teeb küll! „Tuleb aga vaadata, kellele veel mehele minnakse ja eks näe, palju see seep külge tõmbab ja keda!“ Kui isa tuppa tuli, siis palju seebijuttu ei aetud, sest isa ütles, et naised on ogaraks jäänud. Järgmisel laupäeval sõitis ämm hobusega seepi tooma, aga ema võttis plasku pihku ja läks Maeka poodi. Tõi lambiõli, meile kompvekki ja ümmarguse punase seebi, millest maksis 10 kopikat. See oli lõhnaseep ja kirjad peal. Ema lubas meil teisel hommikul selle seebiga silmi pesta, kui head lapsed oleme.

Varsti tuli ka ämm Kupu-Anna poolt tagasi. Kõik peale isa kogunesime ämma ümber ja küsisime iludusseepi näha. Suure tõrkumise peale tõi seebi paberi seest välja. See oli täpselt niisugune kui ema oma. Tõime kõrvale ja nuusutasime kõik. Leidsime, et seesama hais ja niisamasugused kirjad peal. Siis ämm ja Loovi hakkasid nutma. Loovi ütles, et tema selle seebinässakuga pesema ei hakka, las lapsed pesevad, kui tahavad. Ämm nuttis ka ja ütles: „Ega mul sellest kraamist nõnda kahju ei ole, aga need ilusad Aaru tehtud lännikud, neid ei saanud ka tagasi.“ Meil, lastel, oli luba käes ja läksime kohe selle seebiga silmi pesema. Ämm tuli jaole, võttis meie käest seebi ära, ütles: „Tohoh, lapsepõrsad, lobistavad kallis seep käes! Võtke tõrvaseep ja uhage niipalju kui aga tahate!“

Loovi küll ei lubanud selle seebiga pesta, aga kui Kõdavere kabelipüha oli, siis hommikul pesi selle seebiga igaks juhuks. Kui tagasi tuli, siis rääkis, et midagist erilist ei ole märganud.

Oli pool aastat mööda. Linad olid haritud ja naised ketrasid täie hooga, aga iludusseep oli õige õhukeseks jäänud. Loovi ketras ja alati laulis. Kord ketras pikkamisi ja laulis: „Küll minu surm võib ligi olla . . .“ Ämm hurjutas: „Tuhujuh, Loovi, ise tütarlaps, aga surmalaulud suus! Mine ometi luhvtitama ja elajaid talitama!“ Loovi lõi rüpest linaluud maha, venis üles, lõi jalaga kassi ja urises: „Kassiraisk ka alati jalus, ihu isegi nõnda tusane.“

Loomad olid talitatud ja — nagu neljapäeva õhtul — siis enam ei kedratud. Igaüks tegi mõnd muud näputööd. Loovi lubas hakata õmblema ja läks silmi pesema, aga see seep oli nii õhukeseks jäänud, et paistis läbi ja läks täppideks katki, ja selle viimaste täppidega pesi veel oma nägu.

Isa sai lambi põlema panna, kui võõrad mehed õue sõitsid. Need olid kosilased ja just Loovile. Kosjad võeti vastu ja pulmapäevgi määrati kindlaks.

Hakkas kõva pulma vastu valmistamine terve perega. Loovi enamjagu õmbles ja triikis, tantsis ja laulis. Vahest ketras ka, aga laulis siis: „Ei ole unenägu see, et Eestis elu veel“, silitas kassi: „Tissuke, tissukene!“

OSKAR TREIALI
Kodavere pajatus

Läänlaste Seltsi maakondliku laadiga koosviibimine veebruari viimasel päeval oli rahvarohke ja meeleoluline. Eesti Maja oli dekoreeritud mitme maakonnale omase sümboliga. Pildil seinal maakonna ja Haapsalu linna vapid, maakonna nimi nende kohal hõljuvate kajakatega. Ees vaade külalistele, vasakult Ella Ojasson, V. Ojasson, Saima Varangu, paremal hr. Varangu, kes tulid läänlaste üritusele külalistena.

Foto: Vaba Eestlane

Täna on juttu

Eesti maiustustetööstus läbi aegade

Esimene kondiitritööstus Tallinnas asutati 175 aastat tagasi

Tänavu võivad eesti maiasmokad tähistada praeguse kondiitritoodete vabriku „Kalev“ eelkäijate juubelit, kuna on möödunud 175 aastat, mil Tallinnas alustati teadaolevail andmeil shokolaadi ja teiste maiustuste valmistamist. Eesti Entsüklopeedia teatel asutanud G. Stude Eestis esimese kondiitri-, shokolaadi, kompveki- ja martsipanivabriku 1864. aastal. Kuigi Tallinas keskajal shokolaadi veel ei valmistatud, on lähemal uurimisel selgunud, et maiustuste valmistamisega alustati palju enne, juba aastal 1806.

Nii oli suhkrupagar Lorez Caviezel sõlminud 1806. aasta augustikuus ostu-müügilepingu kaupmees G. Schlichtinguga ja asutas hoonesse kondiitritöökoja.

Varasematel aegadel paiknesid meistrite majades ka nende töökojad. Seega oli hoones Pika ja Sädeme tänava nurgal L. Caviezeli kondiitritöötuba ühes kauplusega. Samal 1806. aastal võeti L. Caviezel gildiliikmeks, mis andis õiguse tootmiseks ja turustamiseks.

Aastal 1835 sai aga selle maja ja ettevõtte omanikuks J.D. Seegrön, kes selle müüs 1846. a. C. Raeperile.

1864. aastal tuli aga Narvast G. Stude (vanem) Tallinna ja ostis kohe samal aastal nimetatud ettevõtte.

Stude kondiitriettevõtte asutamist on mõnede poolt hakatud pidama Eesti kondiitritööstuse tekkeajaks. Tööstuslik toodang eeldab toodet massikaubana, kuid see ei pruugi veel olla tehtav masinatega. Juba keskajal oli Eesti suhkrupagarite töökodasid. Nimi kondiiter tuli käibele alles XVIII sajandi lõpul peente prantsuse keelendite mõjul. Kuigi on raske täpselt määritleda toodete kogust, on mindud Stude ettevõttest siiski kaugemale ja nüüd on võetud hilisemate maiustustoodete rajajaks just 1806. aastal asutatud ettevõte.

Eesti iseseisvumisega tekkisid uued kompvekitööstused.

1922. a. avati Tallinnas Tina t. 9 endistes rauatöökoja ruumides maiustustevabrik „Gloria“, mis peagi ähvardas pankrotti minna, mistõttu omanik R. Weinreich asutas aktsiaseltsi, kuid seegi katse ettevõtet päästa ebaõnnestus.

Seadmed ja hoone omandas a/s. „R. Holst & Ko“, kes moodustas osaühisus „Riola“. Käitis alustas tööd Kopli t. 20, kust ta järgmisel aastal viidi üle Kreutzwaldi t. 2. 1937. a. omandas „Riola“ Võhma Eksportapamaja jaoks püstitatud tööstushooned Pärnu maanteel, kus on praegune „Kalevi“ karamelliosakond.

Juba 1901. a. alustas tööd väike kompvekivabrik Väike-Tartu maanteel 4. 1907. a. ostis selle kondiiter A. Brandmann ning 1933. a. moodustati sellest aktsiaselts. Selle tööstuse hooned hävisid kõik sõja ajal 1944.

1921. aastal alustasid tegevust Vendade Wellnerite shokolaadi- ja kompvekivabrik „Kawe“ Müürivahe ja Uue t. vahel, kust see 1922. a. toodi üle Väike-Roosikrantsi t. 8-a. Ka sellest moodustati 1937. a. parema finantseerimise huvides aktsiaselts. Aasta hiljem rentis „Kawe“ pankrotti läinud maiustustehase „Renommee“ tööstushooned Volta t. 3. Juba järgmisel aastal alustati ümberehitatud ja moodsalt sisseseatud ruumides tootmist.

R. Klaussoni kompvekivabriku täpne asutamisaeg pole teada, küll on fikseeritud, et G. Tuisk andis oma kompvekitöökoja Väike-Pärnu mnt. 57 üle R. Klaussonile 1920. a. novembris.

Juba sama aasta lõpul viidi käitis üle Ahju t. 2. 1922. aastal aga jälle uude asukohta Toom-Vaestekooli tänavale. Et olemasolevad ruumid jäid kitsaks, seati 1928. a. sisse uus tehas Jahu tänavale, kus praegu on üks „Kalevi“ osakondi.

Eesti aja lõpul toimus veel kompvekitööstuse „Eelis“ asutamine Tallinnas Lennuki tänavale.

1921. a. rajati Nõmmele Valdeku t. 1 kompvekitööstus „Mignon“. Omanikud tõid käitise järgmisel aastal üle Tallinnasse Endla t. 9. Suuremate maiustusvabrikute konkurents sundis „Mignoni“ 1928. a. ümber organiseeruma. Ettevõtte haldamiseks moodustati aktsiaselts „V. Palias & Ko“, käitisele pandi uus nimi „Endla“. Vana tootmishoone ehitati ümber, muretseti ajakohased seadmed ja aastal 1935 viidi ettevõte üle Maakri tänavale.

1918. a. toodi Tallinnasse Soo tänavale Lätis 1910. a. asutatud kompvekivabrik „Effekt“.

Aastal 1921 moodustasid omanikud R. Weinreich ja S. Goldberg kaubastusühingu, mis paraku eksisteeris ühe käitisega vaid järgmise aasta alguseni. Nüüd viis S. Goldberg ettevõtte üle Maakri t. 17, pani sellele nimeks „Efekt“ ning alustas kiires korras tootmist. 1930. a. asutas R. Ramm kompveki- ja shokolaadivabriku, mis mõni aasta hiljem müüdi „Efekti“ omanikule. 1937. a. toodigi „Efekt“ nendesse ruumidesse üle.

Maiustustehaste hulka kuulub ka siirupivabrik „Ermos“, mis oli praktiliselt Kloodi mõisas asuv pisikäitis. See kasutas 1888. a. püstitatud viinavabrikut ja üksikuid seal säilinud seadmeid. Põhiseadmestik oli aga uus ja ajakohane.

Teatavasti lõpetas I maailmasõja ajal kehtestatud keeluseadus enamiku piiritusvabrikute tegevuse, nende seas ka Kloodi.

1921. a. leitigi sobiv moment moodustada siirupit tootev osaühisus „Prima“. Hiljem osaühisus likvideeriti ning vabrikut hakkas pidama ärimees Erich Amos, kelle nimest tuletatigi uus vabrikunimi.

1906. a. asutati Laulpeo t. 3 „Orjoli“ nimeline shokolaadi-, kompveki- ja biskviidivabrik, millest hiljem sai „Ginovker & Ko“.

1940. aastal kõik need eesti rahvast maiustustega varustanud tööstused Tallinnas natsionaliseeriti. Sõja ajal töötasid mõned siiski edasi, mõned hävisid pommitustel, „Kave“ õliküttega biskviidiahi plahvatas 1942. aastal.

Venelaste tagasi tulles koondati need kõik jälle „Kave“ nimeliseks maiustustetööstuseks, mis siiski meenutas liialt selle ettevõtte esialgseid omanikke, mistõttu 1. aprillil 1948 muudeti senine „Kave“ „Kaleviks“.

KIREV MAAILM

VÄHJAHAIGUS

Vähjahaiguse Rahvusvaheline Instituut (USA) on 5-aastase uurimusega kindlaks teinud, et iga kolmas alla 74-aastane ameeriklane nakatub väljatõvest ja igast kuuest haigest üks sureb. Uurimus rasside, vanuse, soo ja asukoha järgi näitab, et haivailastel on suurim haigestumise risk, kelledele järgnevad mustad mehed, valged mehed, valged naised ja mustad naised. Ida päritoluga rahvad on haigusele vastupanelikumad. Hispaanlaste ja ameerika indiaanlaste hulgas olevat haigestumiste hulk vähim. Kõikidest sellesse tõppe surnuist surid 21,7% kopsu- ja 20% rinna- ning käärsoole haiguse tagajärjel.

INIMPÕLVE HIND

Ühe lapse kasvatamine 0—18 eluaastani maksiks USA-as a. 1960 $37.247, 20 a. hiljem, 1979, aga $134.414. Seega kulude suurenemine 300%. Ametlikel andmeil sündis USA-s a. 1979 3.473.000 last. Sellest tehakse matemaatiline järeldus, et a. 1997 üleskasvanud uus genratsioon läheb maksma $467 üheksa nulliga. Küsitakse, kas see genaratsioon on seda väärt. „The New York Times“ hindab sellist hinnatõusu kasumita pikaajaliseks investeerimiseks.

KAS MÕRV VÕI ÄRI

Inglise raadio teate järgi olevat Hispaania pealinnas Madriidis möödunud aasta maikuul suhkrupeedi-õli tarvitamise tagajärjel surnud 200 inimest ja 16.000 mürgitatud. Õli oli Prantsusmaalt imporditud, Hispaanias keemiliselt rafineeritud ja ärimeeste (?) poolt inimestele koju kätteviimisega müüdud oliivõlina.

LEIUTAS TV, KUID PELGAB LAVASTAJAID

Ameerika insener, kes 34. a. vanuselt a. 1923 esimese TV leiutise patenteeris, nüüd 92-aastasena selle programmi ei vaata, kuigi lepib tehniliste täiendustega. Leidur ütleb nüüdisaja programmi kohta, et tema ei laseks iialgi oma lapsi nende kastide lähedalegi — „See on hirmus, mida nad teevad!“

ÄRI VÕI ARSTIABI?

Ameeriklaste arstiabikulud olid a. 1980 $240 miljardit — rohkem kui $1000 elaniku kohta. Kalkuleeritakse, et a. 1982 see summa tõuseb $300 miljardile. Lõviosa sellest kuulub haiglaraviks, mis a. 1980 tegi keskmiselt $3000 iga patsiendi kohta; 12 a. varem oli see aga $300, s.o. 1000% inflatsiooniks. Selle summa hulgas oli 2 milj. mittevajalikku operatsiooni $4 miljardi väärtuses. Operatsioonide tagajärjel on surnud 10.000 inimest. Keisrilõigete arv olevat 10 aasta jooksul kasvanud kolmekordseks. Tööministeeriumi poolt toimetatud juurdluse alusel väidetakse, et 44% antud ravist oli puudulik või ei ravitud üldse.

PIIBLI TÕLKIMINE ROOTSIS

Rootsi valitsus on välja andnud uues tõlkes piibli — 500.000 eksemplari $1.250.000 (USA) väärtuses. Tellimine olnud suurim, mis seni ühele rootsi trükikojale antud. Väljaannet on ettevalmistatud kaheksa aastat, millest osa võtsid 80 tõlkijat.

PIISKOPI TRUUDUSE TÕOTUS

Hiljuti Taiyani linnas, Hiinas, nõuti katoliku-usu piiskopiks valitud ZHANG XIN'ilt truuduse-tõotust Hiina Kommunistliku Partei juhtidele, parteile ja rahvavalitsusele, sotsialistlikku teed käia ja austada valitsuse poolt antud seadusi ja dekreete, mida piiskop ka tegi, põlvitades altari ees, käed piiblil.

Rõõmsaid ülestõusmispühi!

THE SCANDINAVIAN SHOPPE
279 Danforth Ave. Toronto, M4K 1N2
Tel. 469-3886
SOBIVAID LEERI- JA PULMAKINKE.

OMANIKUD EESTLASED